

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1891. Andra Kammaren. N:o 38.

Måndagen den 27 april.

Kl. 7 e. m.

§ 1.

Till kammaren hade inkommit följande sjukbetyg, som upplästes:
Att ledamoten af Andra Kammaren herr apothekaren Carl Falk sedan nästlidne lördags förmiddag lidit af ett anfall af Angina pectoris, som tills vidare förhindrar honom att bevista kammarens sammanträden, intygas.

Stockholm den 27 april 1891.

Gust. Setterblad.

1:ste bat.-läkare vid svea lifgarde.

§ 2.

Föredrogos och bordlades för andra gången statsutskottets memorial och utlåtande n:is 50, 51 och 52.

I sammanhang härmed beslöt kammaren, uppå derom af herr talmannen gjord hemställan, att statsutskottets förenämnda memorial n:o 52, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i åtskilliga frågor rörande anslagen under riksstatens åttonde hufvudtitel skulle å föredragningslistan för morgondagens sammanträde uppföras främst bland de ärenden, som blifvit två gånger bordlagda.

Vidare föredrogos men blefvo ånyo bordlagda bevillningsutskottets betänkanden n:is 10 och 11.

§ 3.

Föredrogs och lades till handlingarne bevillningsutskottets memorial, n:o 12, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande 11:e punkten af bevillningsutskottets betänkande, n:o 7, angående villkoren för försäljning af bränvin.

§ 4.

Härefter föredrogos men bordlades ånyo:
bevillningsutskottets betänkande n:o 13;
Andra Kammarens Prot. 1891. N:o 38.

särskilda utskottets n:o 1 utlåtande n:o 2; och
Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande n:o 18.

§ 5.

Efter föredragning af Andra Kammarens fjerde tillfälliga utskotts utlåtande n:o 5 (i samlingen n:o 17), i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om upphäfvande af för visst fall lemnadt tillstånd till utbyte af kronans nummerhëstar mot remonter, biföll kammaren utskottets i nämnda utlåtande gjorda hemställen; och skulle detta beslut, jemlikt 63 § 3:e momentet riksdagsordningen, genom utdrag af protokollet delgifvas Första Kammaren.

§ 6.

Likaledes bifölls Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts härefter föredragna utlåtande n:o 5 (i samlingen n:o 16), i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående utfärdande af föreskrifter i afseende å befordran till underlöjtnant;

och skulle jemväl detta beslut, jemlikt 63 § 3:e mom. riksdagsordningen, genom utdrag af protokollet delgifvas medkammaren.

§ 7.

Angående
ändring af
gällande be-
stämnelser i
fråga om
beförin-
garne inom
arméns
officerscorps.

Slutligen företogs till behandling Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande n:o 6 (i samlingen n:o 16 a), i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ändring af gällande bestämmelser i fråga om befordringarna inom arméns officerscorps.

Ut i en inom Andra Kammaren afgifven, till utskottets förberedande behandling öfverlemnad motion, n:o 175, hade herr *J. Nydahl* hemställt, »att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t utfärda sådana föreskrifter rörande befordringarna inom svenska armén, att för nåendet af kompani-, squadrans- och batterichefsgraden samt för befordran till major på stat tillfyllestgörande kompetensprof måtte afläggas, egnade att skapa ett rättvist befordringssystem på grundvalen af förtjenst och skicklighet»; men hemstälde utskottet i föreliggande utlåtande, att ifrågavarande motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Efter föredragning af detta ärende anförde:

Herr Nydahl: Det betänkande från samma utskott, som näst förut föredrogs och af kammaren godkändes, var jag visserligen icke fullt belåten med, men jag lät det dock passera utan anmärkning, ty utskottet har ju, som det heter, egnat motionen en välvillig behandling, och tillstyrkt en skrifvelse, som, om den binner ända fram, dit den är ämnad, torde komma att i någon, måhända icke så ringa mån gagna den sak, motionen äsyftar: åstadkommande af en mera tillfredsställande rekrytering af svenska arméns officerscorps. Det har

också sagts, att Första Kammaren möjligen skall kunna förmå sig att vara med om detta moderata förslag, och jag har därför ansett mig böra vara nöjd med utskottets hemställan.

I afseende på det betänkande åter, som nu föreligger till afgörande, behöfver jag icke taga någon hänsyn till den smula reformvänlighet, som till äfventyrs kan finnas hos Första Kammaren; ty här har utskottet hemställt om rent afslag på motionen. Att emellertid missnöje råder öfver befordringsväsendet inom armén, torde vara en allmänt känd sak; och jag tror icke, att man kan påstå, att detta missnöje alltid är oberättigadt. Det är verkligen så pass allmänt, så väl bland den stora allmänheten som äfven inom vår lojala officerscorps, att man nödgas antaga, att någon brist vidlåder sjelfva grunderna för detta befordringssystem.

Jag har ifrågasatt införande af kompetensprof för nåendet af kompani-, sqvadrons- och batterichefsgraden samt för befordran till major på stat. Utskottet anser emellertid, att sådana särskilda prof äro onödiga, samt att den militära tjenstgöringen hos oss är sådan — det står på midten af sid. 15 — »att den öfverordnade ganska lätt kan följa och bedöma de underlydandes derunder visade förmåga och användbarhet, samt att särskildt de fält- och fälttjenstöfningar, som årligen ega rum, i detta afseende lemna synnerligen goda tillfällen att pröfva de deltagande officerarnes duglighet». Och längre ned på samma sida tillägger utskottet, »att säkerligen ej bättre prof kan införas för vinnande af kompetens till befordran, än bedömandet af vederbörandes hela föregående tjenstgöring». Jag tillåter mig att påstå, att denna utskottets uppfattning ingalunda delas af alla fackmän. Här i min hand har jag en broschyr, som bär titeln: »*Godtycke eller lag*», och som efter allt att döma är skrifven af en militär. Der förekommer, bland annat, på sid. 41 några rader, som jag ber att få uppläsa, emedan i dem uttalas författarens åsigt om vår militära tjenstgörings förmåga att gifva officerarne tillfälle att visa hvad de duga till. Det heter der:

»En af de väsentligaste orsakerna till de misstag, som förekomma vid befordringar här i landet, är den, att vederbörande icke hafva haft tillräckligt tillfälle att lära känna sina underlydandes militära duglighet

I de starkt rustade staterna åter med deras dagliga militära öfningar hafva vederbörande chefer genom sina tätt och ofta företagna inspektioner sina underlydande så godt som alltid under ögonen. Den jemförelsevis ytliga tjensteberöring, som är en oafvislig följd af våra organisationsförhållanden och korta årliga öfningstider, kan omöjligen vara tillräcklig för att deraf kunna bilda något tillförlitligt omdöme om individens verkliga duglighet. Man hör därför också påstås, att detta omdöme om en person mindre afgifves på grund af hans militäriska duglighet, än på grund af ett tilltalande yttre eller ett behagligt umgängessätt. Många anse såsom ett faktum, att, vare sig vid befordringar, fördelaktiga kommenderingar eller i allmänhet företräden i tjensten, dessa egenskaper i de flesta fall äro långt mera bestämmande än den militära skickligheten och förtjensten.»

Jag har äfven en hel mängd urklipp ur en mycket konservativ

*Angående
ändring af
gällande be-
stämmelser i
fråga om
befordrin-
garne inom
arméns
officerscorps.
(Forts.)*

Angående
ändring af
gällande be-
stämnelser i
fråga om
befördrin-
garne inom
arméns
officerscorp^s.
(Forts.)

och alltså mycket välsinnad tidning, innehållande uppsatser i samma ämne, hvilka likaledes tydligen härröra från en militärisck fackman och som gå i samma riktning. Men jag skall icke besvara kammaren med flera dylika citat.

Utskottet yttrar i slutet af betänkandet några ord, som jag deremot skall be att få citera. De lyda så: »Endast genom allvarligt bemödande från det högre armébefällets sida att med tillämpning af grundlagens bud tillgodose på samma gång arméns kraf att erhålla de dugligaste cheferna och de enskildes berättigade fordran att blifva med rättvisa och billighet behandlade, kunna de onekligen stora svårigheter, som befördringarna vid armén måste förete, på nöjaktigt sätt öfvervinnas.» Detta är mycket vackert och tillika mycket sant sagdt. Men om pröfningen af de underlydandes skicklighet skall ske på hittills öfligt sätt, så är fara värdt, att pröfvandet lemnar ett föga tillfredsställande resultat. Det tillhör det högre armébefålet att om sina underlydande förvärfva den största möjliga personalkänedom. Men jag har hört militärer säga, att detta icke kan ske på det sätt inspektionen hittills utöfvats. Det lär visserligen förekomma undantag; men undantagen utgöra som bekant icke någon regel. Under det att man inom främmande arméer, såsom jag försport, har angifvit föreskrifter, huru inspektionen bör bedrivas, saknas sådana föreskrifter inom den svenska armén. Detta lär ha gjort, att man fäst största uppmärksamheten vid den slutna exercisen på mötesfältet, under hvilken — det har jag också hört uttalas af fackmän — man näppeligen får tillfälle att bedöma underlydandes skicklighet för fältförhållanden. Läs vi icke dagligen i tidningarna om den ena uppvisningen efter den andra, vid hvilka allt är på förhand beredt, för att icke säga öfverspelt? Men huru sällan få vi icke höra talas om en grundlig och genomgående inspektion, utanför kaserngården eller exercisfältet! Till och med vid Stockholms garnison lära *inspektioner i fälttjänst* höra till de »sällsynta undantagen». Jag tror — med mitt lekmanaförstånd — att man utan fara för arméns tjenstduglighet i fält skulle kunna inskränka »uppvisningen» och »paraden» till förmån för inspektionen.

I motionen har icke talats om några särskilda profkurser såsom i Österrike, utan der har endast begärts utfärdande af sådana föreskrifter, som skulle vara egnade att föra frågan framåt. Nyligen läste jag någonstädes följande ord, som jag förmodar skola af de sakkunnige erkännas vara sanna: »Truppföringens konst blifver med hvarje år allt svårare och ställer ökade kraf på utöfvarne af densamma; och i en här med jämförelsevis kort öfningstid är det af vigt att skaffa sig garantier för ett fortgående arbete och fortsatta studier inom officerscorp^sen». Dessa garantier skulle, enligt hvad jag från sakkunnigt håll hört uppgifvas, bäst vinnas genom kompetensprof af praktisk art, anordnade under de vanliga vapenöfningarne. Utskottet menar, att anordnandet af sådana särskilda prof skulle medföra såväl utgifter som olägenheter genom rubbningar i de ordinarie öfningarne. Hvilka särskilda utgifter derigenom skulle förorsakas, har jag dock svårt att inse. Om regementschefen och fördelningschefen låta de officerare, som stå i tur till kompanichefs- eller motsvarande befatt-

ning, offentligen leda krigsspelöfningar med underbefäl och med trupp söka lösa förelagda fälttjenstuppgifter, antager jag, att de snart skola inse, om personen i fråga kan hvad han skall kunna för att föra ett kompani, om han vet hvad han vill, om han kan fatta snabba beslut, om han förstår att gifva klara och tydliga order samt utföra hvad han beslutat. På liknande sätt i fråga om majorskandidaterna. Hvarken rubbningar i de ordinarie öfningarne eller särskilda kostnader torde behöfva föranledas af dessa anordningar.

Af officerare, som varit i Tyskland, har erfarits, att prof af dylik art, ehuru ej föreskrifna af kejsaren, der förekomma vid åtskilliga regementen.

Jag skall icke uppehålla mig längre vid detta ämne, ty det förefaller nästan en smula genant att inlåta sig på en sak, der man icke kan åberopa den egna erfarenheten, utan endast har att åberopa sig på hvad andra sagt eller skrifvit.

Motionen har framkommit i syfte af arméns och försvarets bästa; och då jag foreställer mig, att Andra Kammaren önskar, att ett så frukbart resultat som möjligt skall härflyta ur arméns öfningar, att de skickligaste officerarne skola intaga de viktigaste befälsplatserna, och att, för vinnandet af detta syfte, sådana anordningar vidtagas, att officerarne sättas i tillfälle att visa hvad de duga till, på samma gång som officerscorpset i allmänhet så mycket som möjligt sporras till ihärdigt arbete och ädel täflan, så vagar jag hemställa, att kammaren ville besluta återremiss af betänkandet, hvarigenom — då ingenting annat för denna gång lär kunna vinnas, emedan ett af Andra Kammaren i öfverensstämmelse med motionen godkändt skrifvelseförslag i alla händelser ej torde hinna längre än till Första Kammaren — åtminstone en opinionsyttring i motionens syfte blefve af kammaren uttalad. Jag anhåller alltså, herr talman, om proposition på återremiss.

Herr Erickson i Bjersby: Då vid sistlidet års riksdag på grund af Kongl. Maj:ts proposition en militärisk organisationsfråga, nemligen inrättandet af ett kasernetablissemment i Östersund, behandlades, deltog jag inom denna kammare något i öfverläggningen härom; och för hvad jag då hade att anföra, fick jag så mycket påskrifvet icke allenast från statsrådsbanken, utan äfven från en talare på Göteborgsbanken, att jag tänkte, det jag så vidt möjligt skulle akta mig för att deltaga i debatter om dylika frågor. Men i den nu föreliggande frågan, hvilken är af sådan vigt och så länge varit offentligt behandlad, kan jag dock icke vara alldeles tyst. Jag skall dock yttra endast några ord.

Af de uttalanden, som herr Nydahl haft såväl i sin motion som i sitt nyss hållna anförande, samt af hvad mau litet hvar haft tillfälle att inhemta rörande befodringsangelägenheterna och officersbildningen, synes framgå, att de gjorda framställningarna äro välgrundade, och jag finner icke för min del, att utskottet med de utdrag ur gällande tjenstgöringsreglemente för armén, hvilka äro återgifna i utskottets utlåtande, ådagalagt obefogenheten af hvad motionen innehåller och åsyftar. Fast mera synas kompetensprof af den art, som motionären antydt, vara oskiljaktiga från utöfvandet af den så

*Angående
ändring af
gällande be-
stämmelser i
fråga om
befodrings-
garne inom
arméns
officerscorps.
(Forts.)*

Angående
ändring af
gällande be-
stämmeiser i
fråga om
befordrin-
garne inom
arméns
officerscorps.
(Forts.)

synnerligen viktiga inspektionsskyldigheten och utgöra den nödvän-
diga förutsättningen för att det högre armébefälet må kunna förvärfva
sig erforderlig personkännedom för att derpå grunda sina befordrings-
förslag. Man kan invända, att dylika kompetensprof vid sådant för-
hållande skola, utan att derom behöfva lemnas föreskrifter, komma
till stånd. Jag känner ej, om en inspektion af denna beskaffenhet
börjat göra sig gällande. Men under hvilket förhållande som helst
torde det vara bäst, att vägen beredes genom officiella föreskrifter.

Det är naturligen svårt för den, som icke är fackman, att be-
döma, huru dessa kompetensprof böra anordnas. Mig vill det dock
synas, att deraf icke böra föranledas några särskilda kostnader eller
rubbningar i de ordinarie öfningarne, såsom utskottet har antagit.
Profven kunna väl anordnas under den vanliga mötestiden, och truppen
skall väl i alla händelser öfvas i fälttjänst med hvad dertill hörer.

Som jag nämnde i början, skall jag icke närmare inlåta mig på
denna fråga. Jag begärde ordet egentligen för att gifva ett erkän-
nande åt motionären, som bragt frågan på tal, och jag hyser icke
något tvifvel om det beslut i saken, som kammaren kommer att fatta.
Då jag sålunda anser, att motionärens framställningar äro väl värda
att tagas i öfvervägande, och då de äsyfta en vidgad bildning och
tjenstduglighet inom officerscorpsen samt afse att inskränka de öfver-
spelade uppvisningarne och att skapa vissa grundvalar för befordrin-
garne, kan jag icke göra annat än göra samina yrkande som motio-
nären nu gjort. Något vidare i saken än en opinionsyttring kan
antagligen för närvarande icke åstadkommas; men denna opinions-
yttring skall hafva sin stora vikt och betydelse icke minst deraf, att
den kommer från denna kammare.

Herr Berg från Eksjö: Herr talman, mine herrar! Då den
förste ärade talaren nu här i kammaren likasom förut i sin motion
anfört, att några stadganden ej förefinnas angående tillämpningen vid
militära befordringar af föreskriften i regeringsformens 28:e paragraf,
som säger, att förtjänst och skicklighet skola vara enda grunden för
befordringar, så vill jag endast påpeka hvad i utskottets betänkande
finnes anfördt. De utdrag ur tjänstgöringsreglementet, som der äro
intagna, visa, att föreskrifter i detta hänseende finnas, ehuru väl dy-
lika kompetensprof, som de af motionären föreslagna, der icke finnas
upptagna.

Jag skall icke besvära kammaren med att upprepa hvad i ut-
skottsbetänkandet finnes angifvet, utan jag skall inskränka mig till
att något skärskåda de föreslagna kompetensprofven.

Kompetensprof äro ju icke något nytt för oss, ty sådana äro
stadgade för befordran till löjtnant vid alla vapen. Angående de
prof, hvilka af motionären föreslagits, finnes visserligen i motionen
angifvet, att de skola vara af praktisk art, och han säger äfven, i
hvilken riktning han anser dem böra gå, men deremot kan jag icke
af motionen se, hvilken utsträckning han anser dessa kompetensprof
böra få, ej heller inför hvilken myndighet han tänkt sig dem böra
afläggas. Men oberoende häraf tror jag icke, att med införande
af dylika prof det mål skulle vinnas, som han afser uppnå genom

deras afläggande, ty dels torde dessa kompetensprof svårligen kunna erhålla någon större utsträckning, dels måste det blifva mycket svårt för den myndighet, som skall bedöma dem, att på grund af ett dylikt prof af mindre utsträckning få ett riktigt begrepp om de pröfvades större eller mindre duglighet och lämplighet för befordran.

Vidare säger motionären, att dessa kompetensprof skola bidraga till att vidmagthålla och utveckla utbildningen inom officerscorpsen. Ja, det tror jag visst, men endast i samma mån som alla andra militära öfningar göra det, men icke mer.

Motionären förordade dessutom bättre inspektioner från vederbörandes sida. Vederbörande hafva emellertid enligt ett moment af tjänstgöringsreglementet, som finnes åberopadt i utskottets betänkande, sig ålagdt att noga följa de underlydandes tjänstgöring för att vid uppkommande ledigheter kunna till Kongl. Maj:t afgifva yttrande om deras lämplighet och duglighet till befordran. Skulle de afgifva detta blott på grund af de föreslagna kompetensprofven, blefve det väl mycket ofullständigare, än då det sker på grund af den känedom om de underlydande, som de kunna förskaffa sig vid de årliga mötena och militäröfningarne; särskildt vid fältöfningarne, då officerare af olika grader komma omedelbart under fördelningschefens befäl, och då han blir i bästa tillfälle att pröfva dem. Regementscheferna hafva dagligen tillfälle att pröfva sina officerare, icke blott då trupperna äro sammandragna, jag tänker på indelta armén, utau äfven mellan mötena, genom att lemna dem taktiska uppgifter att lösa på papperet, såsom vid många regementen brukas.

Om således dessa föreslagna kompetensprof skulle fastställas, skulle de allenast uttrycka ett minimum af den fordran på kunskaper och skicklighet, som äro nödvändiga för vidare befordran. Godkännes således en officer i dylikt kompetensprof, har han derigenom intyg på att han bör komma i åtnjutande af befordran vid uppkommande ledighet. Godkännes han deremot icke, har han erhållit intyg på att han icke är kompetent eller lämplig för vidare befordran, och hans bana är stängd för all framtid. Med hvad intresse denne sistnämnde officer kommer att under sin återstående tjänstetid sköta sina åligganden, torde icke vara svårt att inse.

Hvad slutligen beträffar, att kompetensprofven skulle läggas till grund för bedömandet af en officers duglighet och lämplighet till befordran, och på samma gång påståendet, att för närvarande dylika grunder icke finnas, måste man väl erkänna, att höga vederbörande dock hafva grunder för bedömande af de underlydande, och dessa bättre än de föreslagna, i de förslag, som afgifvas af underordnade myndigheter, hvilka stödja sina förslag på officerens hela förutgångna tjänstgöring, som ju kan sägas vara ett enda fortgående afläggande af kompetensprof.

Jag anhåller, herr talman, om afslag å motionen och bifall till utskottets hemställan.

Herr Hedin: Så vidt jag kunnat förstå motionärens framställning i hans motion och hans nyss till kammarens protokoll afgifna yttrande, så misstager jag mig icke deri, att den siste talaren miss-

*Angående
ändring af
gällande be-
stämmelser i
fråga om
befordrin-
garne inom
arméns
officerscorps.
(Forts.)*

Angående
ändring af
gällande be-
stämmelser i
fråga om
befordrin-
garne inom
arméns
officerscorps.
(Forts.)

förstått hvad han sagt. Jag har icke af motionen och icke heller af motionärens anförande kunnat fatta, att han velat ersätta den vid tjänstöfningar vunna kännedomen om officerens duglighet med ett blott tillfälligt kompetensprof, utan har han dermed åsyftat att kompetensproffen skulle dels blifva en sporre för officeren att följa sitt yrkes utveckling och utbilda sig i detsamma, och dels blifva för den myndighet, som har befordringsrätten i sin hand, ett plus, en tillökning till den kännedom, som vunnits på annan väg, genom hans sedvanliga tjänstgöring. Jag kan icke tro annat, än att denna min uppfattning står i full öfverensstämmelse med hvad motionären sagt dels i sin motion, dels nyss här i kammaren, och jag tror, att man har goda grunder att önska ett sådant plus.

Hvad har utskottet i sjelfva verket menat, då utskottet sagt, att icke blott regemens- utan äfven fördelningschefer äro skyldiga att noga följa de underlydandes tjänstgöring för att lära känna deras duglighet och användbarhet, och detta icke, såsom man enligt motionärens förslag kunde tänka sig, blott vid några särskilda prof, utan städe under pågående möten och öfriga öfningar? Har utskottet verkligen förvissat sig om, att fördelningscheferna äro i tillfälle att eller hafva för vana att följa officerarne under pågående möten och öfriga öfningar? Utskottet måtte väl veta, att så icke är förhållandet. Det kan således finnas anledning till att genom specifikation af denna skyldighet, som i allmänna ordalag är föreskrifven för fördelningschefer, — genom noggrann specifikation — föranleda dem att omsorgsfullare och mer i detalj taga reda på personernas duglighet.

För min del tycker jag, att motionären såväl i sin motion som i sitt anförande gifvit goda skäl för de yrkanden han framställt. Det minsta man kan göra, synes mig, herr talman, vara att i denna fråga, som, om den nu faller, dock lär komma igen, gå motionärens önskan till mötes och återremittera ärendet.

Jag instämmer i motionärens yrkande om återremiss.

Herr Wijkander: Herr talman! Den föregående diskussionen har visat, att det icke längre är fråga om hvad som åtminstone utskottet måst fatta såsom motionens innehåll, nemligen införandet af vissa kompetensprof för de ifrågasatta befattningarna. Diskussionen har visat, att här är i första rummet fråga om att göra en opinionsyttring. Men, mine herrar, det är i sammanhang med déchargebetänkandet eller på något annat dermed jemförligt sätt, som en sådan opinionsyttring skall ske. Skall en återremiss nu ega rum, bör det ske på den grund, att kammaren anser utskottets uppfattning om sådana prof, som här ifrågasatts, vara oriktig, och att kammaren önskar få ett uttalande från utskottets sida om införande af sådana speciella prof.

Det har af motionärens framställning nyss framgått, att det icke är så mycket fråga om att få särskilda kompetensprof införda, och att han således öfvergifvit den ståndpunkt, som han i sin motion intagit.

Han vill nu, att den tjänstgöring, som officerarne hafva såväl vid de vanliga öfningarna som vid fält- och fälttjänstöfningarna, skall

organiseras på annat sätt. Han önskar icke några speciella prof den eller den dagen och under den eller den kontrollen, utan att vi i stället för parader skola införa verkligt nyttiga öfningar, der officerarne få visa sin duglighet. Detta är något helt annat, och ingen, som läser hans motion, kan se, att deri ifrågasatts att omorganisera våra militära öfningar. Utskottet har måst bedöma, hvad motionären deri föreslagit, nemligen särskilda kompetensprof. En ledamot af utskottet har redan visat, att, då de militära öfningarna äro af den natur, att hvar och en, som är sakkunnig och i stånd att bedöma dem, mycket väl kan se hvad en person duger till, det är bättre att kunna bedöma sådana prof, pågående under månadslånga öfningar, än att se dem under blott någon kortare tid. Enligt min öfvertygelse vore ett kompetensprof, taget såsom motionären från början framställt det eller såsom ett särskildt prof, mycket skadligt i stället för nyttigt. Det är sant, att sådana möjligen skulle kunna anordnas utan större utgifter eller rubbningar, men då blefve det blott detsamma som vanliga öfningar, ehuru inskränkta till en viss kortare tid. Enligt min åsigt skulle man genom sådana profs införande komma på den punkt, att de, som nöjaktigt kunde aflägga ett sådant prof, skulle sedan anses kompetenta till befordran, och det vore således att slå in på anciennitetsvägen äfven för befordran öfver kaptensgraden.

Jag tror, att det är en risk med den storm emot befordringarna, som nu går öfver landet, den må vara riktig eller oriktig, ty härigenom framkallas ganska lätt, att det högre militärbefälet öfvergifver grundlagens bud och i stället följer anciennitetens. Kammarens ledamöter veta väl, att vid sådana befordringar har man två svårigheter, den ena att för mycket följa anciennitetens kraf och den andra att för mycket hålla sig till den dugligaste, äfven om han skulle vara synnerligen ung. Svårigheten är att undvika dessa båda skär. Det är ganska farligt att för mycket kritisera särskilda utnämningar, ty derigenom tvingas befälet att återgå till ancienniteten, och min öfvertygelse är, att ett af de säkraste sätten att få en sådan utgång är att för mycket fästa vikt vid sådana prof, som här ifrågasatts, ty då blifva de lätt minimiprof, och hvar och en som aflagt dem skall sedan befordras efter ålder.

Jag ber att för min del få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Hedin: Om det är så, herr talman, som antyddes, att denna fråga har väckt en storm, som brusar öfver landet, så fara de härigenom upprörda vågorna icke fram med anciennitetsprincipen i sitt sköte. Den siste talaren borde veta, att de principer, de befordringsmaximer, som dessa böljor slå upp mot, för att skölja dem bort, heta adlig börd, hoftjenst och slägtrelationer, och att man i deras ställe vill sätta förtjenst och skicklighet.

I stället för att svara på min fråga, huru utskottet kan säga, att fördelningscheferna »stådse under pågående möten och öfningar» skola noga följa de underlydandes tjenstgöring för att lära känna deras duglighet och användbarhet, i stället för att svara på denna fråga, hvilken det i min tanke visserligen är omöjligt att svara på, så har han upprepat och förvärrat detta påstående genom ett nytt

*Angående
ändring af
gällande be-
stämmelser i
fråga om
befordrin-
garne inom
arméns
officerscorps.
(Forts.)*

Angående
ändring af
gällande be-
stämmelser i
fråga om
befordrin-
garne inom
arméns
officerscorps.
(Forts.)

påstående, att inspektörerna kunna under månadslånga öfningar bättre lära känna officerarnes duglighet än under några tillfälliga inspektioner. Är det då under månadslånga öfningar, som fördelningscheferna äro närvarande och taga kännedom om officerarens duglighet?

Den ärade talaren tog för öfrigt alldeles miste om hvad denna diskussion gifver anledning att sluta till, ty det är icke, såsom han trodde, meningen att afgifva en opinionsyttring. Jag är öfvertygad, att detta icke är meningen från något håll; från min sida åtminstone är det ej så, säkerligen ej heller från motionärens, i hvilkens namn jag dock ej har rätt att tala — han svarar nog för sig sjelf. Det är på fullt allvar han väckt sin motion, men han har sagt, att, om vi äfven för närvarande icke kunna vinna något mera, vi åtminstone böra genom en återremiss visa, att vi icke äro nöjda med detta afvisande af ett klokt och förnuftigt förslag.

Herr *Olsson* från Stockholm instämde i detta yttrande.

Herr *Andersson* i Högkil: Herr talman! Hvad är det motionen egentligen gäller? Motionären vill skapa ett rättvist befordrings-system, grundadt på förtjenst och skicklighet. Finnes nu ett sådant rättvist befordringssystem inom landet i allmänhet och inom armén i synnerhet?

Jag skall icke tillåta mig att svara på den frågan, ty herrarne kunna hvar och en för sig besvara densamma. Enligt min åsigt har motionären anført så många och goda skäl för sitt förslag, att det synes mig, att det från ett Andra Kammarens utskott förtjenat ett annat svar än utskottet bestått, nemligen att denna motion icke bör till någon Riksdagens åtgärd föranleda. Jag kan icke tro, att Riksdagens Andra Kammare kan vara belåten med ett sådant svar från utskottet, helst nu, då denna fråga är af stor vikt, i följd deraf att en annan fråga, nemligen om ytterligare utsträckning af värnpligten, står på dagordningen.

Jag skall förena mig med motionären i hans yrkande på återremiss.

Häruti instämde herr *Hammarlund*.

Herr *Berg* från Eksjö: Herr talman! Jag skall be att med anledning af det yttrande, som faldes af en talare på stockholmsbanken, få säga, att i utskottets betänkande står det, att önu så väl regements- som fördelningschefer äro skyldiga att noga följa de underlydandes tjänstgöring för att lära känna deras duglighet och användbarhet, och detta icke blott vid några särskilda prof, utan städse under pågående möten och öfriga öfningar, hvilka alla afse att befrämja och utveckla utbildningen inom officerscorpsen.

Utskottet har icke sagt annat, än att de äro skyldiga att göra det, men huru vida någon underlåtenhet i detta fall egt rum, har icke tillkommit utskottet att pröfva.

Herr *Hedin*: Herr talman! Jag har två gånger ordagrant upp-

repat ordalagen, sådana de lyda i utskottets betänkande, och jag har sagt, att det är nödvändigt, att man genom specifikation af dessa skyldigheter och genom att nogare beskrifva, huru de skola uppfyllas, ser till, att de blifva bättre uppfyllda än hittills.

Härmed var öfverläggningen slutad. I enlighet med de yrkanden, som derunder förekommit, gaf herr talmannen propositioner *dels* på bifall till utskottets hemställan och *dels* på ärendets återförvisande till utskottet för förnyad behandling; och fann herr talman-
nen den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering blef emellertid begärd och företogs enligt följande nu upp-
satta och af kammaren godkända omröstningsproposition:

*Angående
ändring af
gällande be-
stämmelser i
fråga om
befordrin-
garne inom
arméns.
officerscorps.
(Forts.)*

Den, som vill, att kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande n:o 6 (i samlingen n:o 16 a) skall till utskottet återförvisas, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit utskottets i utlåtandet gjorda hemställan.

Omröstningen visade 106 ja mot 48 nej; och hade alltså kam-
maren beslutat i enlighet med japropositionens innehåll.

§ 8.

Justerades protokollsutdrag.

§ 9.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades Herr *J. Sjöholm* under fem dagar från och med den 1 instundande maj.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 7,59 e. m.

In fidem
A. E. J. Johansson.

Tisdagen den 28 april.

kl. 2 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 21 innevarande april.

§ 2.

Till afgörande förekom till en början statsutskottets memorial, n:o 52, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i åtskilliga frågor rörande anslagen under riksstatens åttonde hufvudtitel.

Punkten 1.

Den föreslagna voteringspropositionen godkändes.

Punkten 2.

Lades till handlingarne.

*Angående
en voterings-
proposition
för gemen-
sam omröst-
ning om
anslaget till
folkskole-
inspektörer.*

I *punkten 3* hade utskottet, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om af Kongl. Maj:t begärd förhöjning i anslaget till arfvoden och resekostnadsersättning åt folkskoleinspektörer m. m., föreslagit följande omröstningsproposition:

»Den, som vill, att Riksdagen — under medgifvande, att af anslaget till arfvoden och resekostnadsersättning åt folkskoleinspektörer må utgå arfvode, ej öfverstigande 6,000 kronor för år, åt en på viss tid förordnad person med de åligganden, som i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de i statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden för den 12 januari 1891 angifna grunder varda af Kongl. Maj:t bestämda — beviljar förhöjning i berörda anslag från dess nuvarande belopp, 95,000 kronor, till 100,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen beslutat att, med afslag å Kongl. Maj:ts framställning, i riksstaten för nästkommande år uppföra an-

slaget till arfvoden och resekostnadsersättning åt folkskoleinspektörer med oförändradt belopp, 95,000 kronor.»

Efter uppläsande häraf begärdes ordet af:

Herr Sven Nilsson, som yttrade: I denna punkt förekommer å nyo ett förslag till voteringsproposition, med afseende å hvilket man kan vara mycket tveksam, huru vida gemensam omröstning bör i enlighet dermed anställas eller icke. Säsom kammaren behagade erinra sig, har icke Kongl. Maj:t begärt något särskildt anslag af Riksdagen för aflöning åt den föreslagne öfverinspektören. Det heter tvärt om i statsrådsprotokollet, att några särskilda medel för det ändamålet icke behövas, all den stund det redan förefintliga anslaget genom besparingar i afseende på inspektörernas reseräkningar torde komma att vara tillräckligt; men på grund deraf, att anslaget blifvit öfverskridet, föreslår Kongl. Maj:t, att Riksdagen säsom fyllnad måtte bevilja 5,000 kronor och sålunda höja anslaget från 95,000 till 100,000 kronor. Jag anser, att, då Kongl. Maj:t icke begärt något särskildt anslag till aflöning åt öfverinspektören, den frågan alls icke bort inryckas i voteringspropositionen, utan att man bort votera derom, huru vida det ifrågavarande anslaget skall höjas med 5,000 kronor eller icke. Nu har emellertid statsutskottet, i full öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts proposition, framlagt ett förslag, hvari utskottet sammanbundit den äskade anslagshöjningen, som endast föranledts af anslagens öfverskridande, med Kongl. Maj:ts begäran att af anslaget få uttaga ett visst belopp säsom arfvode åt en öfverinspektör. Jag har inom utskottet uttalat dessa betänkligheter, ehuru jag icke velat reservera mig, men jag har nu ansett mig böra gifva min åsigt till känna äfven för kammaren. Jag tror icke, att det går an att votera gemensamt om något annat än den ifrågasatta anslagstillökningen.

Angående
en voterings-
proposition
för gemen-
sam omröst-
ning om
anslaget till
folkskole-
inspektörer.
(Forts.)

I detta yttrande instämde herrar *Persson* i Möraryp och *Bruse*.

Herr Hedin anförde: Kongl. Maj:t har begärt en förhöjning af anslaget till arfvoden och resekostnadsersättning åt folkskoleinspektörer. I den frågan hafva båda kamrarne stannat i olika beslut, i det Första Kammaren beviljat den ifrågasatta förhöjningen till 100,000 kronor, Andra Kammaren deremot beslutat att bibehålla det nuvarande anslaget med oförändradt belopp, 95,000 kronor. Det är alldeles otvifvelaktigt, att enligt grundlagens bud skall genom gemensam votering skiljas mellan dessa båda olika meningar. Men nu har statsutskottet i sitt förslag till voteringsproposition inryckt en annan sak, som, så vida en sedan midten af 1870-talet af båda kamrarne konstant följd och numera allmänt erkänd praxis i grundlagstolkning skall hafva någon betydelse, *icke* får blifva föremål för gemensam votering, nemligen hela det stycke som är inneslutet inom tankstreck, från orden »under medgifvande att» till och med ordet »bestämda». Herr talmannen behagade erinra sig, att i statsrådsprotokollet, som innehåller motiveringen till Kongl. Maj:ts proposition om

Angående
en voterings-
proposition
för gemen-
sam omröst-
ning om
anslaget till
folkskole-
inspektörer.
(Forts.)

förhöjning af anslagsbeloppet, herr statsrådet och chefen för ecklesia-
stikdepartementet framhöll såsom skäl för denna åtgärd, huru som
anslaget under flera år — eller hvarst och ett år af 5-årsperioden
1885—1889 utom året 1887 — blifvit öfverskridet. Kongl. Maj:t
föreslog därför, att Riksdagen måtte höja detsamma med ungefär det
belopp, hvarmed det blifvit öfverskridet, eller 5,000 kronor, således
från 95,000 till 100,000 kronor, hvilket synes vara en fullt korrekt
och lämplig åtgärd. Men på samma gång har Kongl. Maj:t gjort
framställning om ett bemyndigande från Riksdagens sida att för an-
ställandet af en ny tjänsteman få en ny, förut icke innehafd dispo-
sitionsrätt öfver samma anslag, den rättigheten nemligen att för denne
tjänstemans aflöning disponera uppkommande besparingar på detta
anslag. Till min ytterliga öfverraskning har statsutskottet föreslagit
oss, att vi skola anställa gemensam votering rörande denna fråga.
Nu är likvisst förhållandet, såsom jag nyss antydde, att, sedan Första
Kammaren vid midten af 1870-talet låtit sitt motstånd falla, det har
blifvit en konstant praxis, att när Kongl. Maj:t begärt en ny dispo-
sitionsrätt öfver besparingar på ett anslag och kamrarne med af-
seende derpå stannat i olika beslut, frågan skall anses hafva för den
gången förfallit. Så skedde två gånger å rad, när Kongl. Maj:t
begärde att för tillökning af flottans officerspersonal disponera be-
fintliga besparingar. Så skedde år 1889, när Kongl. Maj:t begärde
att för understödjandet af enskilda läroverk få disponera på läro-
verksanslaget uppkommande besparingar. Så skedde två gånger å
rad, när Kongl. Maj:t begärde att för uppförandet af ett artilleri-
etablissemang i Jemtland disponera besparingarna på anslaget till de
varfvade garnisonerade truppernas rekrytering och aflöning. Det har
numera blifvit en oomtvistlig praxis att i slikt fall, när kamrarne
icke genom samstämmade beslut beviljat den begärda dispositio-
nsrätten, anse frågan vara förfallen. Trots detta, trots det att det nu
föreliggande fallet är fullkomligt analogt utom i en omständighet —
en omständighet, som ytterligare förvärrar statsutskottets position —
inbjuder statsutskottet till gemensam votering. Jag säger, att det
finnes en olikhet, som blott förvärrar saken, som gör att förslaget är
ännu galnare än det annars skulle hafva varit, nemligen att, under
det Kongl. Maj:t vid de föregående, af mig uppräknade tillfällen, då
Kongl. Maj:t begärt ny dispositionsrätt öfver reserverade medel, begärt
denna dispositionsrätt öfver medel som *funnits till*, Kongl. Maj:t
deremot nu begärt dispositionsrätt öfver eventuella besparingar, som
Kongl. Maj:t — eller rättare departementschefen — antager *möjligen*
skola komma att uppstå, hvarom man dock kan hafva olika meningar
— således medel som *icke* finnas, men möjligen kunna komma att
finnas. Min mening är, att inga besparingar kunna komma att upp-
stå. Det kan för öfrigt på sätt och vis vara likgiltigt. Men det
förefaller dock löjligt att af Riksdagen begära dispositionsrätt öfver
medel, som icke existera, och om hvilka ingen på jorden kan säga,
att de komma att existera. Resultatet blir, herr talman, att jag
föreslår kammaren att bifalla den af utskottet föreslagna voterings-
propositionen med den ändring, att dels stycket från och med »under
medgifvande att» till och med ordet »bestämda» uteslutes, dels de

följande orden rättas eller förtydligas derhän, att hela japropositionen kommer att lyda sålunda: »Den, som vill, att Riksdagen beviljar förhöjning i anslaget till arfvoden och resekostnadsersättning åt folkskoleinspektörer från dess nuvarande belopp, 95,000 kronor, till 100,000 kronor, röstar ja;» o. s. v. oförändradt.

Jag anhåller, att herr talmannen behagade framställa proposition på detta mitt yrkande.

Herr *Gumælius* instämde med herr Hedin.

Herr Jonsson i Hof: Jag vill till en början gifva till känna, att jag icke deltagit inom utskottet i behandlingen af denna fråga och således icke kunnat anmäla min från utskottets afvikande mening. Men vidare vill jag säga, att, derest jag deltagit i dess behandling, jag skulle bestämdt motsatt mig en gemensam votering i den form utskottet föreslagit. Det vore, såsom af tvenne talare redan framhållits, rent af en oegentlighet, om votering skulle ega rum på det sättet. Jag skall därför helt enkelt inskränka mig till att instämma uti herr Hedins yrkande.

Herr Lasse Jönsson: Åsigtorna kunna ju vara delade i denna fråga. Men vi voro inom statsutskottet öfvertygade, att det var nödvändigt att framlägga en voteringsproposition, och någon annan än denna syntes oss icke kunna komma i fråga.

Herr Hedin har framhållit, hurusom Riksdagen låtit förslaget, att Kongl. Maj:t skall för uppförandet af ett kasernetablissemang i Jemtland disponera uppkommande besparingar, förfalla. Ja, det var åren 1889 och 1890. Men under detta år har Riksdagen annorlunda förfarit just i samma fråga. Kongl. Maj:t hade äskat ett anslag af 50,000 kronor, under det att, om jag minnes rätt, anläggningskostnaden skulle uppgå till 350,000 kronor eller något deröfver, och återstoden skulle tagas af besparingarna. Detta fall är något så när liknande det nu ifrågavarande. Men der hade kammaren, enligt min tanke, haft långt större skäl att låta saken förfalla och säga: »Vi skola visserligen votera gemensamt om de 50,000 kronorna, men icke om organisationsfrågan». Här är det icke fråga om att Kongl. Maj:t skulle taga af besparingarna. Ty Kongl. Maj:t säger tydligen, då han föreslår denna öfverinspektör, att genom hans tillsättning besparingar kunna beräknas uppkomma. Just därför begär han icke mer, än att anslaget höjes från 95,000 till 100,000. Taga vi nu bort den punkt ur propositionen, som herr Hedin vill hafva utesluten, så hafva vi dermed förtryckt hela frågan. Så ställer sig saken för mig. Den ärade talaren medgifver, att om de 5,000 kronorna kunna vi ej undgå att votera gemensamt. Men jag frågar: skola vi då taga bort det som är själfva hufvudsaken, nemligen det hvartill dessa penningar skola användas eller den organisation Kongl. Maj:t dervid tänkt sig? Vore det icke -- upprepar jag -- att förtrycka hela frågan? Jag för min del kan åtminstone ej vara med derom.

Då kammaren så nyligen beslutat att anställa gemensam votering i fråga om kommerskollegium, en fråga, som dock kan vara lika

Angående en voteringsproposition för gemensam omröstning om anslaget till folkskoleinspektörer.
(Forts.)

Angående
en voterings-
proposition
för gemen-
sam omröst-
ning om an-
slaget till
folkskole-
inspektörer.
(Forts.)

tvistig som denna, så vill jag hoppas, att man icke i denna fråga tar hänsyn till den befattning, som anslaget skulle gälla, och af motvilja mot införande af folkskoleöfverinspektör vägrar gemensam votering. Man bör i stället äfven se den ur politisk synpunkt och icke vidtaga en åtgärd, som skulle förrycka den ena kammarens ställning till den andra. Ty antaga vi herr Hedins förslag, så kommer derigenom den ena kammaren att begå ett slags öfvergrepp mot den andra, och det kan komma, som man säger, surt efter.

Jag kan icke annat än yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Redelius: *Enhälligt* har statsutskottet tillstyrkt den nu föreliggande voteringspropositionen, — jag säger enhälligt, ty ingen reservation finnes vidfogad betänkandet. Det oaktadt hafva tvenne medlemmar af statsutskottet här uttalat en motsatt uppfattning, nemligen herr Sven Nilsson i Efveröd och herr Anders Persson i Mörap, som med honom instämde. Detta väcker min förundran, och jag kan ej alldeles med tystnad förbigå ett sådant märkvärdigt förhållande. Det synes mig, som om kammaren verkligen hade rätt att fordra, att dess ledamöter i nämnda utskott uttalade sin verkliga mening, innan utskottets betänkanden läggas fram för kammaren. Jag skall medgifva, att man, såsom herr Sven Nilsson yttrade förra gången, då en med denna likartad fråga förelåg till diskussion, kan ändra åsigt uti en fråga på grund af erhållna nya upplysningar. Men om sådana nya upplysningar skulle vara orsaken till den förändrade ståndpunkt, dessa herrar *nu* intagit, så synes mig saken förhålla sig något egendomligt, eftersom icke ännu någon här har lemnat någon som helst upplysning, som kunnat hafva det inflytande på sakens ställning, att det kunde föranleda en förändring i ens öfvertygelse, då herr Sven Nilsson uppträdde. Ingen hade nemligen haft ordet före honom, men icke dess mindre uttalade han en mening motsatt den, för hvilken han står i utskottets betänkande. Detta synes mig ganska märkvärdigt och jag får också säga obchagligt.

Hvad saken i och för sig angår, så säger man, att det är en organisationsfråga, och att man därför ej kan votera. Ja, men sådana hafva vi ju voterat om många gånger. Och kammaren har ju i dag alldeles nyss beslutit votera i en enligt min uppfattning alldeles liknande fråga. Kongl. Maj:t han nemligen begärt anslag för inrättande af en ny professur. Inrättandet af en ny professur vid Upsala universitet är väl en organisationsfråga, ty Kongl. Maj:t kan icke inrätta denna professur, om han icke får det begärda anslaget. Den ena kammaren har beviljat, den andra afslagit det äskade anslaget, och därför har denna kammare för sin del nyss beslutit godkänna en voteringsproposition för gemensam votering i frågan. I föreliggande fall har Kongl. Maj:t begärt att få inrätta en öfverinspektörsbefattning för folkskolorna och har för detta ändamål uttryckligen begärt ett högre anslag af Riksdagen. Den ena kammaren har medgifvit detta högre anslag, den andra kammaren har sagt nej, och så har statsutskottet enhälligt föreslagit gemensam votering och framlagt förslag till voteringsproposition. Då uppträda några och motsätta sig densamma. Jag för min del vågar icke instänma

uti detta nej, utan ber, herr talman, att få yrka bifall till det föreliggande förslaget.

Herrar *Petersson* i Boestad och *Östberg* instämde häruti.

Herr *Hedin*: Den siste värde talaren befinner sig med sitt resonnement så fullständigt utanför nu föreliggande fråga, att herr talmannen torde finna förklarligt, om jag anser onödigt att inlåta mig i någon debatt med honom.

Deremot ber jag att få besvara hvad en ärad ledamot i statsutskottet, som har sin plats på skånebänken, nyss yttrade, och skall jag visa, att han misstog sig i hvarenda punkt af sitt korta anförande.

Mot min erinran, att vid två tillfällen gemensam votering icke fått ega rum med anledning af Kongl. Maj:ts proposition om ny dispositionsrätt öfver reserverade medel, då Kongl. Maj:t begärt detta för ökande af flottans officerspersonal; att vidare man lika litet tillåtit gemensam votering, då Kongl. Maj:t begärt en dylik ny dispositionsrätt öfver besparingar å läroverksanslagen för att få tillfälle att understödja enskilda läroverk, samt att man slutligen nu tvenne gånger å rad vägrat gemensam votering, då kamrarne stannat i olika beslut beträffande Kongl. Maj:ts förslag att få disponera reserverade medel för uppbyggande af ett kasernetablisement i Östersund — not dessa fem exempel ställer nu den ärade statsutskottsledamoten exemplet af kammarens tillvägagående detta är rörande votering i fråga om uppförande af detta kasernetablisement. Dervid äro nu tvenne saker att anmärka, dels för mig personligen, att jag är oskyldig i detta beslut, ty jag har påtalat saken, dels, hvad som är viktigare, att frågorna icke äro fullt likartade, i det att, såsom den ärade statsutskottsledamoten borde veta bättre än den, som icke har äran att sitta i statsutskottet, denna gång i Östersunds-frågan förelåg en kombinerad af tvenne frågor, i det man dels öskade ett nytt anslag, dels önskade få betäcka en del af kostnaderna med förut befintliga reserverade medel. Frågan är således icke alldeles densamma som den nu föreliggande.

Detta var det första misstaget.

Vidare yttrade han sig i motsatt riktning mot mig, då jag sagt, att man i den kongl. propositionen kan se, att aflöningen åt den blifvande katekesgeneralen skall tagas från besparingarna. Ehuru icke ledamot af statsutskottet, får jag dock nämna, att jag läst den kongl. propositionen noggrannare än hvad han gjort. Ty statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet har bokstafligen yttrat, att de besparingar å anslaget, som böra uppkomma, det vill säga de eventuella besparingarna, böra räcka till för aflöningen af den der katekesgeneralen. Så står det i statsrådsprotokollet, om den ärade statsutskottsledamoten vill taga kännedom derom. Jag citerar riktigt — det borde han veta förut. Skilnaden är helt enkelt den, att man förut vägrat gemensam votering, då kamrarne stannat i olika beslut i anledning af Kongl. Maj:ts förslag att få ny dispositionsrätt öfver besparingar, som funnits till i verkligheten, under det nu deremot

Andra Kammarens Prot. N:o 38.

*Angående
en voterings-
proposition
för gemensam
omröstning om anslaget till
folkskoleinspektörer.
(Forts.)*

Angående
en voterings-
proposition
för gemen-
sam omröst-
ning om an-
slaget till
folkskole-
inspektörer.
(Forts.)

statsutskottet inbjuder till gemensam votering i en fråga, der Kongl. Maj:t kommit och begärt att för upprättande af en ny befattning få använda besparingar, som *icke* finnas, men som *möjligen* kunna komma att finnas. Men om detta länder till stöd för statsutskottets förfarande, det lemnar jag derhän.

Vidare yttrade samme talare, att, när man så nyss beslutit anställa gemensam votering angående kommerskollegium, det icke går an att här vägra dylik omröstning. Han förblandar dervid två frågor; det är icke med användande af de argument, med hvilka jag och andra med mig bestredo gemensam votering i fråga om kommerskollegium, som vi nu motsätta oss densamma. Det är två skilda saker: *då* bestredo vi gemensam votering på den grund, att kamrarne stannat i olika beslut om hufvudsaken, organisationsfrågan, hvarmed frågan om beviljande af anslag borde vara förfallen; *nu* bestrida vi votering på den grund, att, såsom jag förut sagt, det finnes en konstant praxis, som gått i den riktning, att, när kamrarne stannat i olika beslut om Kongl. Maj:ts rätt att för nytt ändamål få disponera besparade medel, frågan skall anses vara förfallen. Detta var det tredje misstaget.

Slutligen kom talaren fram med det påståendet, att denna kammare skulle göra sig skyldig till öfvergrepp, derest den vägrade gemensam votering. Är det således Andra Kammarens skyldighet att underkasta sig allt, hvad den Första Kammaren behagar diktera? Jag hörde det talet här om dagen, då det sades vara ett öfvergrepp mot Första Kammaren, om Andra Kammaren skulle vägra att genom gemensam votering låta påtvinga sig ett dyrt, onödigt, nytt kommerskollegium. Hvems rätt blir kränkt genom en votering i den frågan? Det är Andra Kammarens, hvilken genom en sådan gemensam votering, om den går kammaren emot, får sig påtvingad en organisation, som den alldeles fullständigt ogillat, och hvilken dessutom får sin rätt kränkt äfven i ett annat afseende, nemligen det, att Andra Kammaren aldrig ingått i pröfning af, hvilka lönebelopp och slutanslagssummor skulle vara behöfliga, derest Andra Kammaren godkänt inrättandet af ett nytt kommerskollegium.

Det lär alltså väl vara Andra Kammaren, icke den Första, som lider af öfvergreppet.

Herr E. G. Boström: Mellan den fråga, som i onsdags förelåg, och den, som i dag föreligger, är ju verkligen den skillnaden, att, medan herr Hedin och de, som dela hans uppfattning, då ansågo en votering icke böra ega rum, så anser herr Hedin nu väl, att man icke kan vägra votering, men att voteringspropositionen, sådan den inkommit från utskottet, icke är korrekt uppställd. Han har därför föreslagit en omformulering af voteringspropositionen på det sättet, att han derur uteslutit de ord, som stå mellan tankstrecken, och så längre ned tillagt några nya ord. Enligt mitt förmenande står ett dylikt förfarande fullständigt i strid med grundlagens bestämmelser. Grundlagen föreskrifver i § 65 riksdagsordningen: »När i fråga om statsutgifter eller bevillning eller angående riksbankens eller riksgäldskontorets styrelse och förvaltning, inkomster och utgifter, kamrarne

fatta stridiga beslut, som ej uppå vederbörligt utskotts förslag varda sammanjemkade, skola begge kamrarne hvar för sig rösta om de olika beslut, hvari hvardera förut stannat.» Det är således om de båda kamrarnes olika beslut vi skola votera. När herr Hedin nu vill ur det beslut, hvartill Första Kammaren kommit, utesluta en del, så har han dermed i sjelfva verket tagit bort Första Kammarens beslut. Men vi skola votera om Första Kammarens beslut och ställa det mot Andra Kammarens beslut. *Ja*-propositionen är Första Kammarens beslut och *nej*-propositionen är Andra Kammarens beslut. Det är mellan dessa olika beslut och om ingenting annat, som vi skola votera.

Angående en voteringsproposition för gemensam omröstning om anslaget till folkskoleinspektörer.
(Forts.)

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Med herr Boström förenade sig herrar *Swarthling*, *Rosengren*, *Eklund* från Norrköping, *Ekströmer* och *Boëthius*.

Herr Sven Nilsson: Det föreligger den skilnad, som jag också påpekade i mitt förra yttrande, att Kongl. Maj:t icke har begärt något ökad anslag för öfverinspektören. Det är detta, som utgör sjelfva kärnpunkten vid afgörande af den frågan, huru vida man skall votera eller icke. Jag tror att, om man vill läsa rätt, man skall finna att det icke är sant att, såsom herr Redelius uppgifvit, Kongl. Maj:t begärt någon ökning i anslaget för detta ändamål; ty Kongl. Maj:t har icke begärt något, utan tvärt om ansett att det icke skulle behövas något nytt anslag för det särskildt ifrågasatta ändamålet. Hvad Kongl. Maj:t begärt, är endast att få någon förhöjning af ett anslag, som blifvit öfverskridet. Derfor anser jag, att de stå i sin fullgoda rätt, som icke vilja votera om sjelfva saken. Helt annorlunda förhöll det sig med frågan om anslag till nytt kasernetablissemment i Östersund. Der hade Kongl. Maj:t icke endast begärt att få använda så eller så mycket af reservationsanslagets besparingar, utan äfven äskat ett nytt anslag till fyllande af behofvet. Deri ligger hela skilnaden. Det är också därför, som jag varit tveksam, huru vida man skulle votera eller icke votera om denna fråga.

Jag vill för öfrigt säga, att jag för min del icke vill böja mig för den åsigt, som herr Redelius uttalade, eller att man i hvarje fråga, der man är af olika åsigt med utskottet, alltid skall reservera sig i hvarje särskild punkt. Detta tvång lärer kammaren säkerligen icke kunna ålägga en ledamot af ett utskott, ty om så skulle fordras, är jag viss om, att, i fall reservationer skola vara till något gagn, en motivering för reservationen äfven skulle följa, och sådant medhinna i allmänhet icke statsutskottets ledamöter. Jag ber dessutom att få fästa uppmärksamheten derpå, att det många gånger förut har inträffat att utskottsledamöter, som icke reserverat sig mot utskottets beslut, likväl vid frågans behandling inom kammaren angifvit sin från utskottet afvikande åsigt. Jag vill också upplysa den ärade talaren derom, att man kan inhemta upplysningar i en fråga jemväl från annat håll än i kammaren. Och för den händelse man under den tid, som förflyter från det utskottet behandlade frågan och till densammes behandling i kammaren, kommer till en annan uppfattning,

Angående
en voterings-
proposition
för gemen-
sam omröst-
ning om an-
slaget till
folkskole-
inspektörer.
(Forts.)

än man hade inom utskottet, så lärer väl en utskottsledamot vara oförhindrad att gifva denna sin åsigt till känna.

För min del uttalade jag äfven inom utskottet samma åsigt, som jag nu uttalat i kammaren, ehuru jag underlät att reservera mig, då man ju kan vara tveksam huru förfaras skall. Om nu det förslag, som herr Hedin framställt, vinner kammarens bifall, så blir den naturliga följden deraf den, att i den af statsutskottet här föreslagna voteringspropositionen den del af ja-propositionen, som derigenom skulle komma att uteslutas, måste anses vara förfallen, och att gemensam omröstning skall ega rum allenast derom, huru vida det ifrågasvarande anslaget skall förhöjas eller icke — eller alldeles så som jag tänkt mig saken i statsutskottet. Utskottet torde äfven kunna finna på andra utvägar för frågans lösning. Det finnes flera sätt för utskottet och sedan för Riksdagen att lösa frågan.

Herr Waldenström: Hvad angår mina tankar i denna fråga, uttalade jag dem, när vi diskuterade det af statsutskottet framlagda förslaget till voteringsproposition för gemensam votering angående kommerskollegium. Jag sade då, och jag vidhåller fortfarande min åsigt, att det vore i högsta grad äfventyrligt, om en sådan praxis skulle göra sig gällande, att Kongl. Maj:t kunde inrätta hvilken tjänstemannabefattning som helst på grund af gemensam votering i Riksdagen, allenast vid frågan om dess inrättande fogades proposition om ett anslag å någon större eller mindre penningesumma.

Herr Redelius anförde, att den fråga, hvarom vi nyss fattade beslut, nemligen frågan om inrättande af en professorsbefattning i obstetrik och gynekologi vid Upsala universitet, vore alldeles likartad med den, som nu föreligger. Detta är dock icke förhållandet. När vi diskuterade nämnda proposition, så var det ingen, som bestred nyttan och ändamålsenligheten af den föreslagna professuren. Alla voro ense derom. Men det var *kostnaden*, som afskräckte kammaren. Kammaren tog nemligen saken från den sidan, att ett litet land som vårt icke kan hålla fullständig lärarebesättning i alla ämnen så väl i Upsala som i Stockholm och Lund, utan måste inskränka sig till att hafva den fullständig i Stockholm. Helt annorlunda förhåller det sig med frågan om inrättande af en öfverinspektörsbefattning. Diskussionen derom i kammaren rörde sig alls icke om penningebeloppet, 5,000 kronor, — ty derom förekom icke någon tvekan — utan kring den frågan, om det vore lämpligt att anställa en öfverinspektör eller icke. Denna fråga betraktades från olika synpunkter, och kammaren kom till det resultat, att tillsättandet af en öfverinspektör skulle vara till hinders för en fullständig reform af inspektörsinstitutionen. Och på denna grund var det, som kammaren afslog Kongl. Maj:ts proposition. Det synes då vara i högsta grad äfventyrligt, om för dessa 5,000 kronors skull, som ju gå åt in duplo, hvad Riksdagen beviljar beloppet eller icke, *sjelfva organisationsfrågan* skall kunna afgöras genom gemensam votering.

Hvad sjelfva saken beträffar, så har jag för min del icke någon tvekan emot anställandet af en öfverinspektör, emedan jag tror, att denna åtgärd till äfventyrs skulle vara nyttig; men ur formel synpunkt ser

jag icke, hvart det skulle leda, om man låter denna fråga komma till gemensam votering.

Hvad för öfrigt angår den mellan herrar Hedin och Boström ventilerade frågan, om man skulle kunna ur den föreslagna voteringspropositionen utesluta den mening, som utgör ett väsentligt moment i Första Kammarens beslut, då grundlagen i 65 § riksdagsordningen föreskrifver, att, när i fråga om statsutgifter kamrarne fatta stridiga beslut, som ej varda sammanjemkade, skola begge kamrarne hvar för sig rösta om *de olika beslut, hvori hvardera förut stannat* — så vill jag icke nu närmare inlåta mig derpå, men nog finner jag det svårt att instämna i den af herr Hedin uttalade åsigten. Den enda utväg, som Andra Kammaren har, blir efter min åsigt att helt enkelt afslå voteringspropositionen.

Angående en voteringsproposition för gemensam omröstning om anslaget till folkskoleinspektörer.
(Forts.)

Herr Hedin: Om min ärade vän och granne, som för en stund sedan hade ordet, vore alldeles nykommen inom riksdagsarbetet, skulle jag kunna finna förklarligt det yttrande, som han nyss hade, då han trodde sig kunna afgöra frågan genom att helt enkelt läsa upp ordalydelsen i en knapphändig och oupphörligt omtvistad grundlagsparagraf. Det kommer man icke långt med. Men dessutom måste jag föreställa mig, att hans minne, som eljest är ganska godt, blifvit synnerligen förslappadt på senare tider. Ja, jag säger detta utan att vara ohöflig — ty sådant kan man råka ut för utan egen förskyllan — men han är så gammal i gårde, att han måste erinra sig, huru som han ett oräkneligt antal gånger varit med om att godkänna en sådan voteringsproposition, som denna skulle bli med iakttagande af den förändring, som jag ansett nödvändig för att propositionen skulle blifva grundlagsenlig.

Det kan icke vara möjligt att herr Boström glömt, huruledes en ledamot af kammaren föreslagit att Riksdagen skulle bevilja ett anslag, som skulle ställas till Kongl. Maj:ts disposition med dervid fogad anhållan, att Kongl. Maj:t täcktes använda anslaget för att utreda, huruledes man skulle kunna blifva qvitt anslaget till Post- och Inrikes Tidningar. Han kan väl icke hafva glömt, huru från den sidan, som han nu synes representera, man då sade: »nej, det kan omöjligen blifva någon votering utaf — ty en skrifvelse får icke sammanbindas med ett litet penningeanslag för att derigenom drifva fram under gemensam votering något, som icke i och för sig kan blifva föremål för gemensam omröstning». Hvad gör man här? Man vill genom gemensam votering mellan 95 och 100 tusen drifva fram något, som enligt denna konstanta praxis, som jag förut talat om, och som blifvit gällande som regel vid grundlagstolkningen i båda kamrarne, något, som enligt denna praxis borde anses hafva förfallit och icke kunna blifva föremål för gemensam votering, när kamrarne stannat i olika beslut om en Kongl. Maj:ts proposition med förslag att Riksdagen skall bevilja Kongl. Maj:t rättighet att för ett nytt ändamål disponera besparingar. Det är en afgjord sak sedan 1870-talet, att en sådan fråga icke blir föremål för gemensam votering, lika litet som frågan om en skrifvelse till Kongl. Maj:t kan blifva det. Lika litet som man enligt min ärade väns åsigt får göra en skrifvelse till

Angående
en voterings-
proposition
för gemen-
sam omröst-
ning om an-
slaget till
folkskole-
inspektörer.
(Forts.)

Kongl. Maj:t till föremål för gemensam votering, därför att man ha-
kat vid den ett litet anslag, lika litet får man på denna skilnad mel-
lan 95,000 och 100,000 kronor drifva fram till gemensam votering en
fråga, om hvilken det får anses vara fullt stadgad konstitutionel
praxis, att den icke kan blifva föremål för gemensam votering.

Detta torde också vara ett tillräckligt svar till herr Waldenström.

Häruti instämde herr Höjer.

Herr vice talmannen Danielson: Jag tror att, hvilken upp-
fattning man än kan hafva i hufvudfrågan, man icke kan sjelfrådigt
ändra medkammarens beslut. Något yrkande om den saken, väckt
på grundlagsenligt sätt, föreligger nemligen icke, utan mig synes, att
man kan endast yrka bifall till voteringspropositionen eller afslag
derå. Icke heller skulle man vinna något med att få den åsigten till
heders, att den ena kammaren skulle kunna rubba den andras beslut,
utan att hemställan derom är i laga ordning väckt. Jag hemställer
till de herrar, som hafva samma uppfattning som herr Hedin, om det
kan vara till någon nytta, att, då det förekommer sådana frågor, vid
hvilka denna kammare fogat något vilkor, Första Kammaren skulle
tillåtas att kasta bort det vilkoret. Detta vore, tror jag, att komma
ur askan i elden. Jag tror, att, om herrarne äro missnöjda med vo-
teringspropositionen, man borde återremittera saken till utskottet, och
utskottet finge då försöka att framkomma med något annat förslag,
men att ingå i pröfning af Första Kammarens beslut tror jag är omöj-
ligt. Jag ber att få erinra om voteringen om fabriksinspektionen.
Andra Kammaren vidfogade då det vilkor, att inspektörerna skulle
få reseersättning enligt fjerde klassen i resereglementet; Första Kam-
maren åter hade ingen sådan bestämmelse i sitt beslut. Saken af-
gjordes genom gemensam votering, som utföll så, att den mening,
som Andra Kammaren uttalat, segrade. Jag hemställer, om det varit
nyttigt, att Första Kammaren haft rätt att ur voteringspropositionen
utesluta det af Andra Kammaren antagna vilkoret.

Deremot skulle ju de, som här nu hålla hårdt på att vilkoret
borttages, möjligen kunna vinna sitt syfte genom att återremittera
betänkandet och försöka att få en sammanjemkning företagen, ty
utskottet har ju rätt och är skyldigt att söka sammanjemka kamrarnes
beslut, och det kunde därför hända, att vilkoret då komme att utre-
das och möjligen utjemkas.

Jag tror därför, att, om man besluter i det syfte, som herr
Hedin yrkat, detta komme att lända oss till skada i många fall, då
denna kammare eljest skulle kunna göra sin vilja gällande. Jag kan
af dessa skäl icke vara med om herr Hedins förslag.

Herr Petersson i Runtorp: Jag kan icke uppfatta denna sak
på annat sätt, än att det här icke gäller, om man vill hafva en skol-
inspektion eller icke, utan om vi skola votera mellan de båda kam-
rarnes olika beslut eller icke. Första Kammaren har naturligtvis be-
viljat 100,000 kronor och Andra Kammaren 95,000 kronor, och det

är 5,000 kronors skilnad. Icke annat jag kan se, måste vi enligt 65 § riksdagsordningen ovilkorligen votera om den saken. Hvad beträffar påståendet, att aflöningen till öfverinspektören skulle tagas af de besparade medlen, så omnämnde statsrådet, att något sådant möjligtvis skulle förekomma, men detta var endast en motivering för att framhålla, att det icke skulle medföra några särskilda kostnader för staten framdeles. Men faktiskt är, att denna kammare beviljat 95,000 och medkammaren 100,000 kronor, och då bör man votera härom. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

*Angående
en voterings-
proposition
för gem-
sam omröst-
ning om an-
slaget till
folkskole-
inspektörer.*
(Forts.)

Herr Hedin: Representanten för Öland har uppträdt på ett sätt, som i någon mån rättfärdigar det påståendet, att en del af denna kammares ledamöter skulle utgöra en liten annexförsamling till Första Kammaren. Han hade en annan mening förr i verlden, när Första Kammaren icke ville gå in på en skrifvelse angående indragning af Post- och Inrikes Tidningar. För resten har jag icke ingått i någon pröfning af Första Kammarens beslut, utan jag har ingått blott, hvilket är min rättighet och skyldighet, i pröfning af statsutskottets förslag till voteringsproposition. Och dervid har det synts mig uppenbart, att man måste utesluta det, som efter en praxis, så konstant, att den nu får anses som en fullt stadgad grundlagstolkningsregel, är af den beskaffenhet, att det måste förfalla, när kamrarne stannat i olika beslut.

Herr Sven Nilsson: Jag skall be att få fästa herr vice talmannens uppmärksamhet uppå, till hvilket resultat det skulle leda att återremittera frågan till utskottet. Jag tror, att han själf, om han tänker närmare på saken, skall få temligen klart för sig, att, då Första Kammaren redan godkänt voteringspropositionen, statsutskottet icke kan annat göra än att anhålla, att denna kammare måtte i frågan fatta beslut. En återremiss skulle alltså icke leda till något praktiskt resultat.

I afscende å herr Nils Peterssons yrkande vill jag påpeka, att det är alldeles i öfverensstämmelse med det herr Hedin gjort, ty äfven han vill att kamrarne skola votera om, huru vida anslaget skall blifva 5,000 kronor högre eller lägre.

Herr vice talmannen Danielson: Jag skall be att få svara herr Hedin, att jag, då frågan om, posttidningen var före, yrkade gemensam votering, hvilken äfven af denna kammare beslöts, och jag har således varit konsekvent i mina åsigter.

Hvad beträffar herr Sven Nilssons yttrande, att en återremiss icke skulle tjena till någonting, så kan man väl dock icke påstå på förhand, huru det skulle komma att gå i utskottet. Det skulle ju kunna hända, att utskottet under förutsättningar, som möjligtvis skulle kunna inträffa, skulle, derest Andra Kammaren återremitterade frågan, komma med ett annat utlåtande.

Jag tror icke, att detta är omöjligt, men vill emellertid icke tvista derom med herr Sven Nilsson.

Härmed var öfverläggningen slutad. I enlighet med de yrkanden som derunder förekommit, gaf herr talmannen propositioner *dels* på godkännande af den af utskottet föreslagna voteringspropositionen oförändrad, och *dels* på godkännande af densamma med den af herr Hedin under öfverläggningen föreslagna ändring eller att för ja-propositionen skulle antagas denna lydelse: »*Den som vill, att Riksdagen beviljar förhöjning i anslaget till arfvoden och resekostnadsersättning åt folkskoleinspektörer från dess nuvarande belopp 95,000 kronor till 100,000 kronor, röstar ja*». Herr talmannen förklarade sig anse den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad; men som votering begärdes, blef nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande omröstningsproposition:

Den, som godkänner i oförändradt skick den af statsutskottet i 3:dje punkten af dess memorial, n:o 52, föreslagna voteringspropositionen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren godkänt nämnda voteringsproposition med den af herr Hedin under öfverläggningen föreslagna ändring.

Omröstningen visade 84 ja men 96 nej; och hade kammaren alltså fattat sitt beslut i enlighet med nej-propositionens innehåll:

Emot kammarens sålunda fattade beslut anmälde herr *Redelius* i sin reservation.

De i *punkterna 4—7* föreslagna voteringspropositioner godkändes.

§ 3.

Härefter föredrogos, hvart för sig, och biföllos statsutskottets nedannämnda memorial och utlåtande:

n:o 50, angående höjning af anslaget för komplettering och utvidgning af Riksdagens bibliotek; och

n:o 51, med anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående användandet af militieboställsfondens uppkomna återstående behållning.

§ 4.

Justerades protokollsutdrag.

§ 5.

Ledighet från riksdagsgörömaalen beviljades herr *J. W. Lyckholm* under tre dagar från och med den 30 dennes.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 3.5 e. m.

In fidem
A. E. J. Johansson.

Onsdagen den 29 april.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Upplästes för justering det i kammarens sammanträde den 22 dennes förda protokoll; och begärdes dervid ordet af

Herr Waldenström, som anförde: Det torde förvåna kammarens ledamöter att jag begärt ordet vid protokollsjusteringen i dag; men jag har gjort det, emedan jag ansett mig förpligtigad dertill.

Det protokoll, som föreligger till justering, utgör utan tvifvel ett af de allvarligaste och märkeligaste bladen i det nuvarande riksdagsskicket historia, och detta icke blott för det innehåll, omkring hvilket förhandlingarna i onsdags förmiddag rörde sig, utan äfven och ännu mer för den form, som diskussionen dervid delvis antog. Herr talmän! Jag var en af dem, som ansågo hans excellens herr utrikesministerns redogörelse för den viktiga svensk-spanska spritfrågan icke vara i sak fullt tillfredsställande. Men ännu mindre tillfredsstälde mig det våldsamma sätt, hvarpå en begäfvad talare på stockholmsbänken, herr Hedin, med anledning deraf anföll hans excellens i ett anförande, hvars ordalag icke voro uttryck af en tillfällig upphetsning, i hvilket fall de varit lätt förklarliga, utan hvilka enligt talarens uppgift voro *valda*, och hvilkas karakter han sjelf betecknade såsom en »stekning vid sakta eld» — ett uttryck, som åtminstone på mig gjorde ett ytterst pinsamt intryck.

Jag var ock en af dem, som icke kunde annat än instämma i de anmärkningar, som konstitutionsutskottet gjort mot statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet. Jag ansåg dem fullt befogade, ehuru de enligt min uppfattning bort af utskottet behandlas enligt 106 § regeringsformen och icke enligt 107 §, såsom nu skedde, och hvaraf följden blef, att Andra Kammaren genom votering med öfverväldigande majoritet öfver bemålde chef uttalade en moralisk dom för lagöfverträdelse, utan att lemna honom det tillfälle till juridiskt försvar, som 106 § i dylika fall uppenbarligen velat bereda en Konungens rådgifvare. Men oafsedt denna oegentlighet och, såsom mig synes, afvi-

kelse från grundlagen, en afvikelse, som i alla händelser förut många gånger praktiserats, kan jag icke annat än på det lifligaste beklaga sättet för det anfall, som med anledning deraf af samme talare på stockholmsbänken riktades mot statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet, ett anfall, som i öfverlagd våldsamhet och kränkande, *personligt* kränkande invektiv icke på något sätt stod efter hans anfall mot hans excellens herr utrikesministern. Om vi fordra, att Konungens rådgifvare skola iakttaga svensk lag, och om vi måste räkna det som en lycka och välgerning, att konstitutionsutskottet, då det finner anledning dertill förekomma, har mod att för kammaren anmäla handlingar af Konungens rådgifvare, synes det mig, att regeringen eller statsråden, när de i riksdagen stå till svars för sina handlingar, böra kunna påräkna att själfva icke blifva behandlade, såsom vore de rättslösa, för att icke säga ärelösa, behandlas på ett sätt, som knappast en domare vid dombordet skulle kunna använda mot en brottsling, utan att själf utsätta sig för äfventyret att blifva stäld under åtal.

Herr talman! Jag har önskat att säga detta icke för att sätta mig till doms öfver någon af kammarens ledamöter, utan på det att Riksdagens protokoll i denna sak icke måtte sakna allt vittnesbörd derom, att bland dem, som godkände anmärkningarna i sak, funnos sådana, som icke kunde gilla, att man vid deras behandling använde brasor, om än »reglerade», eller »stekning vid sakta eld». Jag vet, herr talman, att jag icke är ensam om denna uppfattning, äfven om jag skulle komma att stå ensam bakom ordet.

Vidare yttrade:

Herr Hedin: Jag vet icke om herr Waldenström är ensam äfven om den uppfattningen, att det är lofligt att taga till ordet för att vid en protokolljustering rifva upp en diskussion i sak och angripa konstitutionsutskottet, såsom det der skulle hafva olagligen förfarit, samt en ledamot af utskottet, såsom den der skulle hafva öfverträd sin parlamentariska rätt. Det är mig aldeles likgiltigt, att jag i den delen står på olika ståndpunkt med herr Waldenström, hvilken till sitt angrepp valt ett tillfälle, då han visste att lydnad för grundlagen förbjuder mig att svara; men jag beklagar att jag står på olika ståndpunkt med herr talmannen, som funnit lämpligt att tillåta detta försök att förnya en afslutad diskussion.

Sedan jag sagt detta, kan det ej falla mig in att fullfölja den oegentlighet, som jag påtalat.

Herr Lyttkens: Vi hafva nu justering af protokollet och jag för min del finner, att protokollet är rätt uppfattadt. Jag anhåller därför att kammaren måtte bifalla talmannens framställning, att protokollet blifvit rätt uppfattadt, och ingenting vidare har jag att yrka.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, blef det ifrågasvarande protokollet af kammaren godkänt.

§ 2.

Gemensamma omröstningar.

Sedan Riksdagens båda kamrar förehaft och godkänt de i statsutskottets memorial n:is 43 och 52, punkterna 1 samt 4—7, och bankoutskottets memorial n:o 9 föreslagna voteringspropositioner rörande åtskilliga frågor, deri kamrarne fattat stridiga beslut, samt denna dag blifvit bestämd för omröstning öfver de olika besluten, så anställes nu sådana omröstningar enligt nedanintagna voteringspropositioner i följande ordning, nemligen:

1:sta omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial n:o 43, punkt. 1).

Den, som vill, att Riksdagen, med godkännande af det i statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 12 januari 1891 intagna förslag till ny stat för kollegiet samt af de vilkor och förbehåll, som blifvit föreslagna för åtnjutande af deri upptagna löneförmåner, må medgifva, att den å sjetta hufvudtiteln förekommande anslagstiteln »kommerskollegium», under hvilken för närvarande äro med tillhoppa 83,500 kronor sammanförda dels anslaget till kollegiet, 49,000 kronor, och dels anslaget till bergsstaten, 34,500 kronor, må fördelas i två titlar under benämning, den ena af »kommerskollegium» och den andra af »bergsstaten», äfvensom uppföra under den förra titeln 64,600 kronor och under den senare 33,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, med afslag å Kongl. Maj:ts förevarande förslag till omorganisation af kommerskollegiet, fastställt de i rikstaten under anslagstiteln »kommerskollegium» sammanförda anslag å 49,000 kronor till sjelfva kollegiet och å 34,500 kronor till bergsstaten att utgå med oförändrade belopp, eller med tillhoppa 83,500 kronor.

Sedan voteringssedlarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringssedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräknig. och utföll omröstningen med 83 Ja och 138 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anstald, hade utfallit med 111 Ja och 26 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens

röster eller	83 Ja och 138 Nej,
sammanräkningen visar	194 Ja och 164 Nej;

Gemensamma omröstningar. (Forts.) Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

2:dra omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial n:o 43, punkt. 2).

Den, som vill, att Riksdagen med bifall till statsutskottets hemställan ökar det å väg- och vattenbyggnadsstyrelsens stat uppförda anslaget till vikariatsersättning, arfvoden åt extra ordinarie tjänstemän, rit- och skrifbiträde med 2,000 kronor, eller från 9,000 kronor till 11,000 kronor, samt att Riksdagen vid bifall härtill höjer anslagstiteln »väg- och vattenbyggnadsstaten (deraf tvenne särskilda reservationsanslag till expenser för allmänna arbeten och till vägundersökningar, hvarterda å 30,000 kronor)» från 131,200 kronor till 133,700 kronor, eller med 2,500 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen ökat det å väg- och vattenbyggnadsstyrelsens stat uppförda anslaget till vikariatsersättning, arfvoden åt extra ordinarie tjänstemän, rit- och skrifbiträde med 1,000 kronor, eller från 9,000 kronor till 10,000 kronor, samt vid bifall härtill höjt anslagstiteln »väg- och vattenbyggnadsstaten (deraf tvenne särskilda reservationsanslag till expenser för allmänna arbeten och till vägundersökningar, hvarterda å 30,000 kronor)» från 131,200 kronor till 132,700 kronor, eller med 1,500 kronor.

Sedan voteringsseglarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingätt, att voteringsseglarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu seglarnes öppnande och uppräknning, och utföll omröstningen med 65 Ja och 157 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anstald, hade utfallit med 119 Ja och 18 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens

röster eller	65 Ja och 157 Nej,
sammanräkningen visar	184 Ja och 175 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

3:dje omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial n:o 43, punkt. 3).

Gemensamma omröstningar.
(Forts.)

Den, som vill, att, med bifall till statsutskottets hemställan, Riksdagen, under förutsättning att behålla afkastningen af den staten tillhöriga, till landbruksinstitutet vid Ultuna anslagna fasta egendom äfvensom elevernas afgifter och hyresbidrag varda till statsverket redovisade, må

dels, med godkännande af ej mindre följande

»Stat för landbruksinstitutet vid Ultuna

Aflöning.	Lön.		Tjenstgöringspenningar.		Summa.
	—	—	—	—	
1 rektor, arfvode	—	—	—	—	2,000
1 lektor	2,000	—	1,000	—	3,000
3 lektorer	6,000	—	3,000	—	9,000
1 adjunkt	1,400	—	600	—	2,000
3 adjunkter	4,200	—	1,800	—	6,000
Extra lärare, arfvoden...	—	—	—	—	2,250
1 bibliotekarie	—	—	—	—	300
Aflöning, summa kronor	—	—	—	—	24,550
Till institutets öfriga utgifter	—	—	—	—	24,450
Summa kronor	—	—	—	—	49,000

Efter fem år kan lönen höjas med 500 kr., efter tio år med ytterligare 500 kr., och efter femton år med ytterligare 500 kr.

Ann. Rektor och öfriga lektorer samt adjunkterna åtnjuta jemväl fri bostad.»

än äfven de vilkor och förbehåll, som i statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 12 januari 1891 blifvit föreslagna för åtnjutande af i staten upptagna löneförmåner, höja det å sjetta hufvudtiteln under anslagstiteln »undervisningsanstalter för jordbruk och landtmannaringar» uppförda anslag till Ultuna landbruksinstitut från 20,000 kronor till 49,000 kronor, eller med 29,000 kronor;

dels, ock medgifva,

att besparingar, som å det i nämnda stat »till institutets öfriga utgifter» uppförda belopp under ett år uppkomma, må användas till bestridande af utgifter under ett kommande år; samt

att Kongl. Maj:t må under en tid af fem år ega att vidtaga de ändringar i aflöningsstaten, som för genomförande af institutets förändrade organisation kunna erfordras, med vilkor att hvarken fastställda aflöningsbelopp eller aflöningsstatens slutsumma öfverskrides, röstar

Ja;

Gemensamma omröstningar.
(Forts)

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen bifallit statsutskottets hemställan med den ändring, att af det föreslagna anslaget 49,000 kronor ett belopp af 29,000 kronor beviljats allenast på extra stat.

Sedan voteringssedlarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringssedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräknings, och utföll omröstningen med 50 Ja och 166 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 86 Ja och 51 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens

röster eller	50 Ja och 166 Nej,
sammanräkningen visar	136 Ja och 217 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

4:de omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial n:o 43, punkt. 4).

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att Kongl. Maj:ts förevarande framställning på det sätt af Riksdagen bifalles, att Riksdagen, till bestridande af kostnader för nya byggnader vid Ultuna landbruksinstitut och jordegendom, inköp af en äldre byggnad, reparation och förändring af så väl denna som andra äldre byggnader, äfvensom kreaturstammens tillökning och förbättrande, allt i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de i statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 12 januari 1891 angifna grunder med deri ifrågasatta förändringar, beviljar ett sammanlagdt belopp af 76,000 kronor samt deraf på extra stat för år 1892 anvisar till Kongl. Maj:ts förfogande 30,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, på det sätt bifallit Kongl. Maj:ts förevarande framställning, att Riksdagen, till bestridande af kostnader för nya byggnader vid Ultuna landt-

bruksinstitut och jordegendom, inköp af en äldre byggnad, reparation och förändring af så väl denna som andra äldre byggnader, äfvensom kreaturstammens tillökning och förbättrande, allt i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de i statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 12 januari 1891 angifna grunder med deri ifrågasatta förändringar, beviljat ett sammanlagdt belopp af 68,000 kronor samt deraf på extra stat för år 1892 anvisat till Kongl. Maj:ts förfogande 30,000 kronor.

Gemensamma omröstningar.
(Forts.)

Sedan voteringssedlarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringssedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräknings, och utföll omröstningen med 41 Ja och 178 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anstald, hade utfallit med 91 Ja och 44 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens

röster eller	41 Ja och 178 Nej,
sammanräkningen visar	<u>132 Ja och 222 Nej;</u>

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

5:te omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial n:o 52, punkt. 1).

Den, som vill, att Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts förevarande framställning, till upprättande af en professorsbefattning i obstetrik och gynekologi vid universitetet i Upsala, beviljar ett årligt anslag af 6,000 kronor, deraf 4,500 kronor såsom lön och 1,500 kronor såsom tjänstgöringspenningar, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kongl. Maj:ts förevarande framställning af Riksdagen afslagits.

Sedan voteringssedlarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringssedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräknings, och utföll omröstningen med 70 Ja och 140 Nej.

Gemensamma omröstningar.
(Forts.)

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 102 Ja och 27 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens

röster eller	70 Ja och 140 Nej,
sammanräkningen visar	<u>172 Ja och 167 Nej;</u>

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

6:te omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial n:o 52, punkt. 4).

Den, som vill, att Riksdagen, på sätt statsutskottet hemställt, till höjande af naturhistoriska riksmuseets årliga expensmedelsanslag beviljar 1,630 kronor, hvarigenom museets ordinarie anslag ökas från 67,550 kronor till 69,180 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen afslagit statsutskottets hemställan, i hvad den afser höjning af det ifrågavarande anslaget.

Sedan voteringssedlarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringssedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräkning, och utföll omröstningen med 46 Ja och 169 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 109 Ja och 26 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens

röster eller	46 Ja och 169 Nej,
sammanräkningen visar	<u>155 Ja och 195 Nej;</u>

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

7:de omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial n:o 52, punkt. 5).

Den, som vill, att Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, till restaurering af Vadstena klosterkyrka,

i hufvudsaklig enlighet med därför uppgjord plan samt under den tillsyn och kontroll, Kongl. Maj:ts bestämmer, beviljar 100,000 kronor, deraf å nästkommande års stat 20,000 kronor, med vilkor att Vadstena och S:t Pers församlingar tillskjuta det belopp, som utöfver sagda anslag för ifrågavarande restaureringsarbete erfordras, röstar

Gemensamma omröstningar.
(Forts.)

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kongl. Maj:ts förevarande framställning ej vunnit Riksdagens bifall.

Sedan voteringsseklarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsseklarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu seklarnes öppnande och uppräknig och utföll omröstningen med 74 Ja och 147 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anstald, hade utfallit med 110 Ja och 26 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens

röster eller	74 Ja och 147 Nej,
sammanräkningen visar	<u>184 Ja och 173 Nej;</u>

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

8:de omröstningen:

(Enligt statsutskottets memorial n:o 52, punkt. 6).

Den, som vill, att Riksdagen på det sätt bifaller förevarande motion, att Riksdagen, för att vikarierande ämneslärare och extra lärare vid de allmänna läroverken, hvilka genom aflagd akademisk examen och genomgången profårskurs förvärfvat kompetens att söka ordinarie lektors-, adjunkts- eller kollegabefattning vid allmänt läroverk, må kunna från och med år 1892 erhålla arvode efter 1,800 kronor för år räknadt, beviljar å extra stat för år 1892 ett anslag af 60,000 kronor till arfvodesförhöjning åt extra ordinarie ämneslärare vid de allmänna läroverken, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Andra Kammarens Prot. 1891. N:o 38.

Gemensamma omröstningar.

(Forts.)

Vinner Nej, har Riksdagen beslutat, att förevarande motion icke skall till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Sedan voteringsseglarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsseglarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu seglarnes öppnande och uppräkning och utföll omröstningen med 116 Ja och 105 Nej.

Den omröstning, öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 121 Ja och 15 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens

röster eller	116 Ja och 105 Nej,
sammanräkningen visar	<u>237 Ja och 120 Nej;</u>

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

9:de omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial n:o 52, punkt. 7).

Den, som vill, att Riksdagen på det sätt bifaller Kongl. Maj:ts förevarande framställning, att Riksdagen såsom bidrag till uppförande af ny byggnad för allmänna läroverket i Östersund beviljar 50,000 kronor, under vilkor, att Östersunds stad tillhandahåller lämplig tomt för byggnaden samt att hvad utöfver nämnda belopp för ändamålet erfordras varder utan statsverkets betungande anskaffadt, och af berörda belopp på extra stat för år 1892 anvisar 17,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kongl. Maj:ts förevarande framställning icke af Riksdagen bifallits.

Sedan voteringsseglarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsseglarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu seglarnes öppnande och uppräkning och utföll omröstningen med 36 Ja och 180 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första

Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 73 Ja och 62 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens röster eller..... 36 Ja och 180 Nej, sammanräkningen visar 109 Ja och 242 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

10:de omröstningen:

(enligt bankoutskottets memorial n:o 9).

Den, som, i enlighet med bankoutskottets af Första Kammaren gillade förslag, vill, att af riksbankens vinst för år 1890 ett belopp af 1,850,000 kronor öfverlemnas till statsverket samt återstoden 1,857,485 kronor 69 öre i riksbanken bibehålles, äfvensom att statsverkets andel af bankovinsten för år 1890 skall af fullmäktige i riksbanken tillhandahållas statskontoret och utgå med en fjerdedel under loppet af hvarje af månaderna januari, april, juli och oktober år 1892, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, beslutit, att hela den under år 1890 uppkomna bankovinsten, 3,707,485 kronor 69 öre, skall bibehållas åt riksbanken och för bankens egna ändamål användas.

Sedan voteringssedlarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, öfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräkning och utföll omröstningen med 84 Ja och 132 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 122 Ja och 13 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens

röster eller..... 84 Ja och 132 Nej, sammanräkningen visar 206 Ja och 145 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

§ 3.

Härefter företogs till behandling bevillningsutskottets betänkande, n:o 10, angående ännu oafgjorda delar af tullbevillningen.

Punkten 1.

Mom. a) och b).

Biföllos.

*Angående
tullen å
brännvin och
sprit.*

I *mom. c)* hemstälde utskottet, att en inom Andra Kammaren af herr *J. M. Ekströmer* väckt motion, n:o 57, i hvad den afsåg ändring i tulltaxans bestämmelser rörande antiklarne *brännvin och sprit*, icke måtte i vidare mån än utskottet under *mom. b)* tillstyrkt af Riksdagen bifallas.

Efter föredragning häraf anförde:

Herr *Ekströmer*: Såsom allmänt bekant är, har franska staten uppsagt samtliga med densamma bestående tarifftraktater, deribland äfven den med Sverige och Norge, för att kunna få fria händer att ordna sin tullagstiftning efter sina egna intressen ifrån den 1 februari 1892, då dessa traktater gå till ända. Samtidigt har franska regeringen till deputeradekammaren inlemnadt förslag till ny tulltariff, hvilket går i mycket protektionistisk riktning och särskildt för åtskilliga af våra förnämsta exportartiklar, i synnerhet trävaror, åsätter högst betydliga tullsatser, som till och med äro så höga, att de i vissa fall äro att betrakta som importförbud. Under sådana förhållanden synes det önskligt, så väl ur finansiell som ur rent fosterländsk synpunkt, att äfven vi vid innevarande riksdag kunnat behandla vår tulltaxa för att i densamma göra de förändringar, som möjligen kunna påkallas af den skedda uppsägningen. Att sådana förändringar äfven äro behöfliga, torde icke kunna bestridas af någon, och utskottet har icke heller gjort det. Om man nemligen betraktar uppgiften öfver importen ifrån Frankrike i sammanhang med nu gällande tulltaxa, så finner man, att större delen af denna import utgöres af s. k. öfverflödsvaror, och att dessa artiklar till följd af traktaten blifvit åsatta ganska låga tullsatser. Ibland dessa artiklar är det i synnerhet sådana, som komma under rubrikerna brännvin och sprit samt viner, på hvilka jag fäst min uppmärksamhet, då tullsatserna derå äro synnerligen låga. Enär dessa artiklar kunna betraktas som njutningsmedel på samma gång som öfverflödsvaror, har det icke synts mig skäl att uppmuntra införseln af desamma genom låga tullsatser. Ett ytterligare skäl att höja tullsatserna å desamma är, att de utgöra särdeles lämpliga beskattningsföremål. Med anledning deraf har jag äfven i min motion föreslagit förhöjning af tullsatserna på dessa varor. Visserligen har utskottet icke tillstyrkt dessa förhöjningar annat än i ett fall, nemligen för sprit, tillverkad af vindruvfor, och

detta hufvudsakligen på det skäl, att man genom att nu antaga högre tullsatser, hvilka den första februari nästa år skulle blifva gällande, möjligen skulle kunna framkalla en öferspekulation och deraf följande betydligare import af dessa varor. Då jag emellertid föreslagit dessa förhöjningar eventuel, d. v. s. endast i det fall, att icke nya öfverenskommelser skulle kunna träffas, så synes det, som om detta skulle utgöra ett hinder för en dylik spekulation.

*Angående
tullen å
brännvin och
sprit.
(Forts.)*

Vidare anser utskottet, att det icke nu skulle vara skäl att åsätta dessa högre tullsatser, då statskassan är uti det tillstånd, att den icke behöfver några ökade inkomster. Det är sant, att för närvarande ett betydligt öferskott förefinnes. Men i betraktande deraf, att så många och så stora anslag redan beviljats och ytterligare anslag möjligen komma att beviljas för ordnandet af vårt försvar, så torde nämnda öferskott snart vara disponeradt. Och då återstår ändock, att ingenting har blifvit gjort för att förbättra arbetarnes ställning — något som vi ju alla medgifva böra på ett eller annat sätt ske.

Då emellertid utskottet välvilligt mottagit min motion och dess utlåtande gifver anledning att hoppas, att det icke är obenäget att gå in på de nu föreslagna förhöjningarna, så har jag, herr talman, intet yrkande att göra.

Herr Herslow: Då motionären icke gjort något yrkande, skulle jag kunna inskränka mig till att hemställa om bifall till utskottets framställning. Men då de skäl, på hvilka utskottet stödt sitt förslag i denna punkt, varit afgörande för dess uttalande i flere punkter, likasom ock motionären på flera punkter gjort framställning om tullförhöjning, skall jag be att med några ord få redogöra för dessa skäl.

Inom utskottet var öfverflödsvarornas beläggande med förhöjd tull, i den mån sådant genom traktaternas upphörande blir möjligt, lika väl som af motionären erkänt såsom en önskvärd skatteåtgärd; och motionären kan vara temligen säker om, att om han också i år icke får se denna sin önskan uppfylld, det icke kommer att dröja länge, innan så sker. För dem bland rikets representanter, som önska att få bort en del utaf de tullar, som trycka medborgarnes oundgängligaste nödvändighetsartiklar, visar det sig som en mycket kärkommen och därför genast vald utväg att ersätta statskassan för den förlust, den genom eftergift å dessa tullar gör, genom att bestämna en motsvarande förhöjning på de tullar, som träffa lifvets öfverflödsartiklar.

Lyckas det emellertid icke att få någon nedsättning i lifsmedelstullarne och bortfaller dermed den nyss nämnda anledningen att höja tullarne på öfverflödsartiklarne, så har dock det s. k. »systemet» visat sig ega förmåga att skapa statsutgifter i ännu snabbare fart än det skapar statsinkomster. Vi behöfva nog därför i allt fall anlita någon ny skattekälla, och tullen på lyxartiklar — framför allt på sprit och vin — blir säkerligen den, hvarom de båda lägren lättast kunna enas.

För att emellertid redan i år acceptera det af motionären framlagda förslaget kunde tänkas tre skäl. Det kunde finnas det skälet,

*Angående
tullen å
brännvin och
sprit.
(Forts.)*

att regeringen skulle för sina underhandlingar med Frankrike och Spanien behöfva en tulltaxa, som redan visade de förhöjningar vi hade beslutat, så att regeringen genom eftergift i dessa förhöjningar skulle kunna åt sig utverka nedsättning i de höjda spanska och franska tullsatserna. Utskottet förestälde sig också i början af riksdagen, att regeringen sjelf skulle göra en sådan framställning genom att antingen, sedan resultatet af tullkomiténs arbete blifvit känt, öfverlemnna detsamma, eller också något med ledning deraf utarbetadt eget förslag till bevillningsutskottets pröfning. Då emellertid utskottet snart nog erfor, att något dylikt icke var regeringens önskan och mening, så torde det icke vara lämpligt af Riksdagen att försöka påtvinga regeringen en sådan strids- och traktatstull eller sätta i regeringens hand ett vapen, som regeringen antingen icke ville begagna eller ansåg sig kunna undvara. Hade regeringen framställt förslag om att få tullsatserna förhöjda på åtskilliga af de artiklar, som kunna räknas till rena lyxartiklar, så hade bevillningsutskottet genast varit med derom just i detta traktatssyfte eller underhandlingssyfte. Då så icke varit förhållandet, hade det varit rent af ogrannläga att gå regeringen i förväg.

Men om denna tull icke behöfdes för underhandlingarna, så kunde den kanske behöfvas för statsinkomsternas ökande? Derpå har utskottet ett svar: Vi hafva briljanta statsfinanser och mycket stora öfverskott. Motionären har emellertid nu i sitt anförande erinrat oss derom, att vi ock under denna riksdag hafva att behandla regeringsförslag, som innefatta mycket stora statsutgifter. Det är sant, men som regeringen sjelf har uppgjort en beräkning öfver, huru dessa statsutgifter i år skola bestridas, om de ifrågakomma, så kan man väl säga, att för detta år icke finnes något behof att derutöfver skapa någon ny inkomstkälla.

Slutligen kunde man tänka sig det i och för sig önskvärdt att förekomma, att svenska staten skulle äfven sedan traktaten upphört att gälla, bibehålla samma låga tullsatser å vin och sprit, som traktaten framtingat, och att man särskildt borde genom en skyndsam reform af dessa tullsatser förebygga den forcerade import af dessa varor, som skulle ega rum under tiden mellan traktatens upphörande och den möjligen blifvande höjningen i tulltariffen. Gent emot detta påstående måste utskottet framhålla, att det tvärt om är mycket lättare att frammana en sådan öfverdrifven import, om vi redan nu besluta, att tullen på dessa varor skall höjas från den 1 februari nästa år. Det är klart, att våra importörer i sådant fall hafva 8 månader på sig, och deribland en hel seglationsperiod, för att förse sig med lager. I utskottet erfor man dessutom att om än icke våra egna importörer vilja köpa upp förråd och lagra dem, så ämna utlänningar göra det; åtminstone berättas några utländska vinhus hafva planlagt att om tullen höjes, här i landet upprätta stora lager, af hvilka de sedan under de kommande åren kunde sälja. Om deremot tullen nu icke höjes, men det sedermera befinnes lägligt att göra det under loppet af följande riksdag, så är det icke mycket konstigt för Riksdagen att då ordna sig. Härför fordras icke den långa tid, som behöfves för utarbetande af

en ny tulltariff. Riksdagen kan ju omedelbart efter det bevillningsutskottet blifvit valdt, anmoda detsamma att taga de tullsatser som kunde önskas förhöjda särskildt under ompröfning. Om Riksdagen sammanträder den 15 januari, och utskottet tillsättes några dagar der-efter, samt, så föreställer jag mig, utskottet inom få dagar blir färdigt med sitt betänkande, hvilket då kan omedelbart öfverlemnas till kamrarna för att af dessa antagas med begäran, att Kongl. Maj:t ville låta omedelbart tillämpa de nya tullsatserna, så skulle hela procedu-ren antagligen icke gå långt in i februari. Det skulle då blifva mycket få dagar att spekulera på och det blefve så mycket svårare att göra det, som dessa infölle under vintertiden. Det är mycket mindre fara för spekulation den tiden, än om man nu skulle säga ifrån, att man ämnade höja tullsatserna den 1 februari nästa år och derigenom säga till importörerna: nu hafven I åtta månader på eder, använden dem att rätt grundligt förse eder med lager.

Men det är äfven ett grannlagenhetsskal mot importörerna, som inom utskottet gjort sig gällande. Om man förklarade, att tullen å sprit, brännvin och vin skulle komma att höjas från den 1 februari och gaf detta på samma gång som underhandlingstull åt regeringen, så kunde det hända dels att derigenom en väldig import framkallats under dessa åtta månader, dels å andra sidan, att de underhandlingar, som regeringen fört med Frankrike ledt till det resultat, att regeringen för att vinna eftergifter på andra håll måst göra starka sänkningar i tullsatserna å sprit och vin, och att därför, när man komme till den 1 februari, det icke blefve en tullsats af 50 öre, som man väntat, utan möjligen af 20 eller kanske till och med, såsom nu blott 15 öre. Tull-lagstiftningen hade då, genom att förklara, att den 1 februari en tullstatus skulle inträda, som sedermera aldrig inträdde, lockat in dessa importörer i en fälla, lockat dem att skaffa sig ett betydligt lager, som de kanske skaffat sig till högre pris, än de eljest behöft, och sedan när de försett sig deri för långa tider och pålagt sig de räntekostnader, som följa med hållandet af stora lager, så inträffade icke det, som Riksdagen förklarar skola inträffa, den stegring, som importörerna varit befogade att beräkna uteblef och importörerna drabbades af en förlust, för hvilken de i någon mån kunde anklaga staten.

Ur dessa synpunkter, herr talman, *då* man icke kan anse sig göra regeringen en tjänst, utan snarare bevisar den en oartighet genom att åt densamma öfverlemna ett vapen, som den icke begärt; *då* man skulle skapa en statsinkomst, som, så vidt vi hittills känna är obehöflig, och *då* man endast skulle uppmuntra en osund spekulation, som sedermera kanske blefve bränd, och som finge någon anledning att anklaga Riksdagen för den brännskada, som den erhållit — af dessa grunder anser jag mig böra yrka bifall till utskottets förslag.

Härmed var öfverläggningen slutad; och efter af herr talman-nen i sådant afseende gifven proposition biföll kammaren utskottets hemställan.

*Angående
tullen å
brännvin och
sprit.
(Forts.)*

Angående
tullen å
fartyg och
båtar.

Punkten 2.

Med tillstyrkande af en af herr *O. A. Brodin* inom Andra Kam-maren i ännu väckt motion, n:o 27, hemställde utskottet i denna punkt, att nu gällande tull å *fartyg och båtar* med tillbehör, af jern äfvensom ångfartyg af trä måtte afskaffas.

I fråga härom anförde nu:

Herr E. G. Boström: För min del finner jag det slut, hvartill utskottets ledamöter ifrån denna kammare kommit, helt naturligt, churu jag för mer icke kan annat än instämma i den reservation, som af Första Kammarens ledamöter i utskottet blifvit afgifven.

Utskottet har i denna fråga sett tullen uteslutande från synpunk-ten af redarnes intresse, och då är det gifvet, att det icke kunnat komma till annat förslag än det nu kommit. När 1888 års Riksdag beslöt påläggande af denna tullsats, så skedde det dock i afsigt att tillse, att landets öfriga näringar deraf finge någon fördel, icke blott skeppsbyggerinärigen, utan äfven jernhandteringen och de industrier, som tillverka materiel för skeppsbyggnader. Det erkändes då äfven, att det borde vidtagas andra åtgärder såsom supplement till denna tull för att underlätta sjöfartsnärigen. Förslag dertill har också framställts i sådant syfte så väl af tull- som sjöfartsnäringskomitéerna. Men frågan är ännu under Kongl. Maj:ts behandling, och vid sådant förhållande synes det mig för tidigt, om kammaren nu skulle gå en sådan mera alisidig pröfning i förväg. Det är af denna anledning, herr talman, som jag anhåller om afslag å utskottets föreliggande hemställan.

Går man till hvad som yttrats af motionären herr Brodin, så fin-ner man, att han framhåller huru denna tull verkat så, att endast gamla fartyg blifvit inköpta. Men om man ser närmare efter, så visar det sig, att han dervid hufvudsakligen fäster sig vid segelfartyg af trä, å hvilka, som bekant, någon tull icke är lagd, så att dertill lärer väl tullen näppeligen hafva bidragit.

För öfrigt får jag säga, att sjöfartsnärigen före 1888 var lika nedtryckt som nu. Och jag kan knappast föreställa mig, att, när denna näring är så tryckt, det hos redarne skall förefinnas någon synnerlig böjelse att utifrån för närvarande inköpa fartyg.

På de skäl, jag nu anført, anhåller jag om afslag å utskottets hemställan.

Herr Herslow: Frågan, huru vida det är tids nog att nästa år afgöra detta ärende och försöka bereda lindring och hjälp åt rederi-närigen, eller huruvida det är hög tid att så göra, kan något bero på den kännedom man har af denna närings ställning, en kännedom, för hvars förvärfvande kanske kräfvés, att man icke blott »känner till» denna ställning, utan äfven direkt förnimmer huru den käns.

Den siste ärade talaren erinrade om, att vi hålla på med att ut-reda denna fråga. Ja, mine herrar, vi hafva hållit på dermed i flere år. Vore det så, att frågan just nu vore väckt, och att det vore

första försöket att reda den, som väntades, så vore ett uppskof af denna anledning befogadt. Men när man gjort försök med alla de metoder, som föreslagits för frågans lösning, men ej lyckats genomföra någon, kan den invändningen ej hafva samma betydelse.

Rederinäringens närvarande läge kan icke bättre tecknas, än det göres af just den komité, som den siste ärade talaren åberopade. Detta sjöfartsnäringskomiténs betänkande är ett mycket godt verk. Det lemnar en fullständig öfversigt af bland annat de utvägar, som man i utlandet har beträdat för att hjälpa upp sin sjöfart, och en redogörelse för, huru dessa metoder verka, vidare en framställning af hvad som i vårt land blifvit i detta afseende åtgjort och hvad som här blifvit påtänkt, samt huru denna näring för närvarande hos oss befinner sig. Resultatet af sin pröfning har komitén på sid. 102 i sitt betänkande uttalat så: »De af komitén framlagda statistiska data torde tillfullo visa, huru föga tillfredsställande vårt lands handelssjöfart i jemförelse med flere andra nationers de senare åren utvecklats sig, och särskildt huru den svenska handelsflottan inom den större transoceaniska fraktfarten förlorat sin förra ställning.» De långa tabeller, som ådalagt detta, meddela en jemförelse mellan vårt lands handelsflotta och andra länders och vidare en jemförelse mellan den andel, vår svenska handelsflotta tog i sjöfarten i forna dagar, och den, som den nu tager, hvaraf framgår, att den under de sista åren varit stadd i oupphörligt, skarpt tilltagande sjunkande. Särskildt slående är jemförelsen med Norge. Sveriges handelsflotta utgjorde 1850 $\frac{5}{7}$ af Norges, nu är den icke fullt $\frac{3}{7}$ af den samma. Hvad ångfartygens beträffar ligger Sverige då betydligt öfver; den svenska ångbåtsflottan hade nemligen 10 gånger så stort tontal som den norska och ännu 1880 hade den svenska ångbåtsflottan en dräktighet af 90,800 tons, den norska en dräktighet af 58,100 tons. Under de senaste åren har detta förändrat sig, så att 1888 motsvarande siffror för den svenska och norska ångbåtsflottan utgjorde resp. 125,000 och 137,000. För de båda sista åren kan jag icke säga några siffror, men säkert är, att de medfört en ytterligare ökning i den norska flottans öfverlägsenhet. Från att vara öfverlägset på segelfartygens område, men deremot underlägset i afseende på ångbåtsflottan, har Norge med hvarje år på båda områdena tilltagit, under det Sverige tryckts alltmera undan och förlorat sin ställning. Ännu sämre än hvad dessa siffror utvisa är det om man jemför kvaliteten af den flotta, hvarmed Norge lägger sig till, med den, som Sverige skaffar sig. Stora transatlantiska ångare byggas numera oupphörligt för Norge, delvis också i Norge. Dermed gör Norge oupphörligt den förvandling, som fordras, om en sjöfarande nation numera skall uthärda konkurrensen, nemligen att flottan småningom öfvergår från små fartyg till stora fartyg, och från seglande träfartyg till jernfartyg och helst ångfartyg. I Norge byggas emellertid äfven betydligt stora segelfartyg, men dessa äro nu mest af jern och hafva ett betydligt tontal. Vi hafva knappt börjat den förändringen; i Norge är den, trots dess väldiga flotta, snart genomförd.

Hvad beträffar anskaffandet af fartyg, får jag i motsats till den siste ärade talaren gifva fulla vitsord åt de fakta, som framläggas af

*Angående
tullen å
fartyg å
båtar.*

(Forts.)

Angående
tullen å
fartyg och
båtar.
(Forts.)

herr Brodin i hans motion. Vi köpa gamla segelfartyg och gamla ångbåtar; vi köpa få ångfartyg men många segelfartyg.

Under år 1888 inköptes från utlandet och infördes 22 segelfartyg, det äldsta 46 år gammalt; medelåldern för de öfriga var 26 à 27 år, således ungefär den ålder, då ett fartyg borde slopas. Två ångfartyg hafva blifvit köpta, det ena nytt — men det var beståldt förr, än tullen kom såsom ett obehag för beställaren — det andra gammalt och havereradt. År 1889 köptes till Sverige 49 segelfartyg, af hvilka det yngsta var 13 år och det äldsta 56 à 57 år gammalt, hvilket ju är en aktningvärd ålder för fartyg, hvarmed den svenska flottan rekryteras. Sex ångfartyg inköptes under samma tid, deraf ett nytt, de öfriga omkring 36 år gamla.

Mine herrar! Det är icke på det sättet, som ett land bör rekrytera sin flotta, om det vill hålla sig uppe i linien med andra konkurrerande nationer på sjöfartens område. Behöfves här hjälp, ovilkorlig hjälp och snabb hjälp, så är det icke behagligt för denna näring att endast hänvisas att trösta sig med att man *tänkt* på och *tänker* på åtskilliga saker, som skulle hjälpa.

Sjöfartsnäringskomitén föreslår ett medel, nemligen införande af de s. k. navigeringspremierna. Åtskilliga länder, såsom Frankrike och Italien, hafva anvisat särskildt anslag, som användes sålunda, att större fartyg, ställda på utrikes fraktfart, erhålla för hvarje tusental nautiska mil, som de under året inseglat, en viss premie per ton. För utvecklingen af sjöfarten tager man sålunda medel direkt ur statskassan och betalar till rederierna premier i förhållande till de milsträckor deras fartyg genomseglat. För att nu med samma åtgärd äfven uppmuntra skeppsbyggeriwerkstäderna är det stadgadt, att fartyg, som äro byggda vid inhemsk verkstad, erhålla dubbla premier mot hvad som betalas för fartyg, som importerats utifrån. Hvilket gör att fartyg, byggda inom landet, hafva mycket högre värde för redarne än fartyg, byggda utom lands, och därför kunna högre betalas; och genom fartygsbyggandets sålunda åstadkomna premierande motverkas också de för verkstäderna menliga inflytelserna af tullar, som blifvit lagda på deras från utlandet införda råmaterialier. Derigenom är således både rederinärningen premierad, fartygsbyggnadsverksamheten premierad och jernstillverkningen premierad.

Detta är en mycket omfattande åtgärd, och jag betviflar ej att den verkar till gagn för dessa näringar i ganska vidsträckt grad. Men hvad jag betviflar det är huruvida vi någonsin skola kunna förmå Riksdagens båda kamrar att gå in på detta mycket kostsamma sätt att subventionera vissa näringar; ty jag kan icke se annat än att, i så fall, enahanda kraf skola framställas äfven från åtskilliga andra näringar att få direkt ur statskassan ett tillskott, motsvarande den minskning i inkomster, som den genom tullarne försvårade konkurrensen med utlandet medfört.

Vågar jag således icke hoppas på att detta sjöfartsnäringskomiténs förslag skall leda till något den svenska Riksdagens beslut, så kan jag tänka mig en utväg, som också är afsedd att bibehålla tullarne, men ändå uppmuntra rederier och fartygsbyggnadswerkstäderna, nemligen att gifva *werkstäderna* statshjelp i form af en viss betalning för

hvarje ton för ångfartyg eller större segelfartyg af jern, som bygges inom verkstaden, d. v. s. skeppsbyggnadspremier. Denna lindrigare premieringsform är redan en gång af bevillningsutskottet föreslagen, den är pröfvad af kammaren och — förkastad. Tullmyndigheterna gjorde gällande den anmärkningen, hvilken äfven blifvit af de skyddstullvänliga ledamöterna godkänd, att detta är mera och är något annat än hvad det benämndes: en restitution. Man skulle ju nemligen icke blott lemna tillbaka den tull, som uppburits för skeppsmateriel, som blifvit använd för fartyget, utan man skulle lemna premier för fartygsbyggande, äfven der man begagnat svensk materiel. — Således, äfven der staten icke uppburit någon tull för materielen, skulle den få erlägga en afgift för fartygsbyggnad; men en slik «restitution» ville man ej gå in på. Ur denna synpunkt förkastades det förslaget. Det hade eljest naturligen kunnat verka derhän att undanröjda svårigheter för verkstäderna att nödgas bygga med fördyrad materiel. Genom denna ersättning från statens sida hade verkstäderna blifvit i stånd att till rederierna sälja billigare än nu, då man fördyrat materielen. Derigenom hade den svårighet, öfver hvilken den svenska rederinäringen klagat, bortfallit — den svårigheten nemligen, med hvilken de svenska rederierna arbeta, att de nödgas använda ett materiel, som kostar dem 10 procent mera än hvad andra nationer få betala för sina fartyg, utan att kunna betinga sig ett enda öre mer för sina frakter, eftersom de gå i utländsk fraktfart, eller, om de gå på inländsk fraktfart, hafva att konkurrera med utländska fraktsökande.

Kunna vi nu icke få någon premie vare sig för seglation eller byggande, så återstår efter utskottets förmenande ingenting annat än att taga bort fartygstullen. Att taga bort denna tull å fartyg skall naturligtvis medföra en annan tullåtgärd. Vi kunna nemligen icke borttaga tullen å fartyg och på samma gång låta tullen å fartygsmaterielen stå kvar. Ty dermed hade man ställt så till, att man icke längre kunde bygga något fartyg i vårt land; derigenom premierades utländska fartygs verkstäder och lades tryckande och hämmande band på det svenska skeppsbyggeriet. Alltså fordras det, såsom jag nyss nämnde, att, om man upphäfver fartygstullen, antingen tullen å fartygsmaterielen upphäfves eller restitution af denna tull medgifves. För den förra metoden ställa sig svårigheterna vid kontrollen i vägen. Vida lättare är då att, sedan det visat sig att vissa kvantiteter jern och stål blifvit använda till det eller det bestämda fartyget, medgifva att den härför erlagda tullen må, efter verkställd kontroll, hos tullstyrelsen erhållas tillbaka. Detta är den enda utvägen som återstår. Att den i någon mån minskar åtskilligt af det skydd, som var afsedt att lemnas vår jernhandtering, medger jag. Det kan hända att en del af den materiel, som de svenska verkstäderna använda, kommer att införas från utlandet. Mycket farligt för *systemet* kan det väl dock ej vara — jag begagnar här icke ordet *system* i någon polemisk afsigt — då vi veta att ett så starkt protektionistiskt land som Tyskland har både fartyg och fartygsmateriel tullfria. Jag tror att kammaren skall finna att den lilla olägenhet, som möjligen jernhandteringen kan lida genom att få sälja litet mindre fartygsplåt, ej

*Angående
tullen å
fartyg och
båtar.
(Forts.)*

Angående
tullen å
fartyg och
båtar.
(Forts.)

är i betydelse jemförlig med den fara, som hotar vår rederinäring, som redan arbetar under tillräckligt tryck. Denna som man tyckes mena obetydliga näring, hvarom här är fråga, representerar dock hos oss åtskilliga tiotal af millioner. Hvad den *skulle* kunna blifva, finna herrarne deraf, att år 1889, efter just nu tillgängliga officiella meddelanden, Norges inseglade fraktvinst var — 120,800,000 kronor. Det är något för ett land att hafva, till stor del åtminstone, från utlandet förvärfvat detta tillskott i den nationella inkomst, af hvilken det skall lefva. Äfven i vårt land finnas alla förutsättningar för att äfven vi med framgång skulle kunna arbeta på denna närings befrämjande. Jag hoppas att kammaren skall vara enig eller åtminstone söka att så vidt möjligt är ena sig om den åsigten att något behöfver göras för denna näring, som kunde vara en af de förnämsta, som borde vara en af de kraftigaste och som förtjenar att vara en af de mest gynnade bland svenska näringar.

Jag yrkar bifall till utskottets betänkande i föredragna punkten.

Herr Melin: Jag har icke många ord att tillägga till hvad den siste talaren yttrade, utan begärde egentligen ordet med anledning af herr Boströms påstående, att det icke vore så brådt med att antaga utskottets förslag om tullens borttagande, då vi nästa år hade att afvakta resultatet af sjöfartsnäringskomiténs utlåtande och deri framställda förslag. Han yttrade vidare att sjöfartsnäringsnämnden innehade den ståndpunkten, att det icke vore troligt, att den inom den tiden skulle skaffa sig flera fartyg.

Jag vill fästa herrarnes uppmärksamhet på att det är just under dåliga tider, då skeppsvarfven i utlandet äro utan arbete, som redarne böra försöka skaffa sig nya fartyg för vissa trader och som de böra hålla sig framme för att få dem byggda. Detta gör, att man just under sådana förhållanden spekulerar i utlandet. Då denna fråga vid föregående riksdagar varit före, har det talats mycket om faran af att rederierna skulle skaffa sig fartyg i utlandet, och protektionisterna inbillade sig att det skulle hindras genom tullen. Jag vill nu fästa uppmärksamheten på ett fall, som tydligt bevisar systemets sorgliga följder. Just i denna vecka har till Göteborg inkommit ett ångfartyg, hvars värde jag ej fullständigt känner, men hvilket jag skulle vilja beräkna till 250,000 à 300,000 kronor, och det är byggt i Newcastle för ett rederi i Göteborg. Det kom derifrån under engelsk flagg, och kommer att fortfarande segla under sådan, men med svensk besättning, och både kaptenen och styrmannen hade tagit examen i England för att kunna få gå under engelsk flagg. Det borde för hvarje svensk vara en sorglig syn att se ett svenskt fartyg, som eges af svenska undersåtar och för en svensk besättning, komma in till vårt land under engelsk flagg. Jag tänker, att denna besättning, som är svensk, och skall föra den svenska flaggan kring jorden, skall finna det högst nedslående att tvingas se upp till en utländsk flagga, huru aktad den än må vara, och jag tror, att det är ganska sårande för deras nationalitetskänsla. Detta är blott ett exempel, och jag tror, att flera sådana snart kunna återopas — och detta uteslutande på grund af herrarnes envishet att icke taga bort denna tull.

Jag skall icke vidare uppehålla kammaren, utan ber blott att på det lifligaste få instämna i hvad herr Herslow så bevisande framhållit.

*Angående
tullen å
fartyg och
båtar.
(Forts.)*

Herr *Lilljeqvist* instämde häruti.

Herr Olsson i Ornakärr: Herr talman! Till bevis för sjöfartsnäringens tryckta ställning skall jag be att få omnämna en skrifvelse, som jag mottagit från åtskilliga i min hemort boende skeppare, icke mindre än 27 till antalet. Jag skall icke taga kammarens tid i anspråk med att uppläsa mer än de sista raderna af denna skrifvelse, hvilka äro så lydande: »Skola fartyg genom tullar, om de införas från utlandet och genom tullskydd, om de byggas i riket, blifva de svenske egarne dyrare än de utländske med deråt följande högre assurancespremier och ränteförlust etc., är ju tydligt att detta skall verka hämmande på sjöfartsnäringens normala utveckling och omöjliggöra all konkurrens».

De, som undertecknat denna skrifvelse hafva anmodat mig att afgifva min röst för bevillningsutskottets utlåtande i denna punkt, och det är med nöje, jag nu yrkar bifall till utskottets betänkande.

Herr Brodin: Herr talman! Med anledning af herr Boströms yttrande skall jag be att få säga några ord. Han ansåg, att med afskaffande af denna tull borde anstå till nästa riksdag, därför att Riksdagen då hade att från regeringen vänta förslag på grund af sjöfartsnäringskommitténs utlåtande i ämnet. Såsom ordföranden i bevillningsutskottet redan har anfört, har det vid sistlidet års riksdag försökts att på grund af enskild motion få Riksdagen att bevilja byggnadspremier för fartyg för att förtaga tullens skadliga verkningar. Detta förslag afslogs i denna kammare med stor majoritet, och föga utsigt finnes sålunda för ett förslag i dylikt syfte, som nu skulle medföra ännu större kostnader. Ur denna synpunkt synes det sålunda icke vara skäl att längre uppskjuta frågan, i synnerhet som sjöfartsnäringskommittén, som äfven herr Boström åberopat, har under dylika omständigheter ansett enda utvägen vara att afskaffa tullen.

Då reservanterna från Första Kammaren hafva sagt, att med denna tull afsåges att bereda skydd åt våra svenska verkstäder för fartygsbyggnad, skall jag bedja att något litet få beröra detta förhållande. Under de sist förflutna 3 åren, sedan tullen infördes, eller åtminstone under de båda första, hafva fraktkonjunkturena varit så fördelaktiga, att rederierna nog varit betänkta på att beställa nya fartyg, men tullen har lagt hinder i vägen därför, så att de icke kunde besluta sig dertill utan intogo en afvaktande hållning, emedan de trodde, att tullen snart skulle försvinna. De få redare, som kunde förmås att beställa fartyg från svenska verkstäder, gjorde detta blott mot vilkor att få dem byggda för låga pris.

Man skulle hafva trott, att verkstäderna i regeln skulle få så mycket högre pris än de engelska, som fartygstullens belopp uppgick till, men så blef icke alltid fallet, ty redarne resonnerade som så, att, om tullen fölle bort, skulle de få billigare pris, och därför sade de till verkstadsegarne: om ni vill hafva några beställningar, så

Angående
tullen å
fartyg och
båtar.
(Forts.)

få ni nöja er med lägre pris, och för att icke behöfva stänga igen sina verkstäder, togo dessa emot beställningarna för lägre pris än tullskilnaden uppgick till, och då de sjelfva fingo betala tull för sina materialier, arbetade de under sämre förhållanden än förut, då det icke fans någon tull på fartyg.

Ytterligare föreligger nu en omständighet, som gör, att ingen förbättring torde vara att vänta, ty, efter hvad jag tror mig hafva från fullt säkert håll fått veta, hafva våra stora valsverk, som valsa fartygsplåt, bildat en ring sinsemellan för att hålla priset uppe inom Sverige. Härmed afses naturligtvis att kunna sälja öfverskottet till utlandet för så mycket billigare pris, och följden häraf blir antagligen, att våra grannländer Norge och Danmark hädanefter kunna få köpa svenska fartygsmaterialier billigare än våra egna verkstäder här hemma. I Norge särskildt är det dessutom så stäldt på grund af mellanrikslagen, att de, som kunna köpa engelska materialier billigt och deraf bygga fartyg, sedan kunna exportera dem till Sverige, och nu kunna de hädanefter äfven bygga fartyg af svenska materialier och sälja dem till oss för billigare pris, än det är möjligt att få här. Jag hemställer mine herrar, om detta är rätta sättet att uppmuntra den inhemska industrien.

Svenska verkstäder hafva förut kunnat sälja fartyg till Norge, men detta är nu omöjligt, ty den norska skeppsbyggnadsindustrien har arbetat upp sig betydligt, och om denna tull på fartyg och materialier längre bibehålles, stå vi inför det faktum, att Norge kan sälja fartyg till Sverige till billigare pris än vi sjelfva. Kunna nu norrmännen på det sättet till oss sälja till och med fartyg tillverkade af svenska materialier, då är det väl till fullo bevisadt, att det är origtigt att behålla denna tull.

Jag ber att på grund af hvad jag nu anfört få yrka bifall till utskottets betänkande.

Herr Beckman: Herr talman! Jag har begärt ordet med anledning af den vemodiga taffla, som för oss upprullades af en talare på göteborgsbänken. Det är i sauning en syn, som måste fylla ett fosterländskt sinne med bedröfvelse, att en svensk besättning på *det* sättet nödgas blicka upp till främmande flagga. Jag hoppas, att den dag snart randas, då åtminstone Riksdagen icke längre vill lemna sin handräckning till vår sjöfarts ytterligare utveckling i *den* riktningen.

Jag skulle, herr talman, kunna hafva nöjt mig med att instämma med min ärade vän från Göteborg, men då jag försummat detta och nu fått ordet, tillåter jag mig erinra om, att liknande åtgärder i främmande länder medfört liknande resultat. Om man till exempel ser på Frankrike, der man dock både genom seglationspremier och genom subventioner understödjer sjöfartsnäringen, så finner man, att Frankrikes sjöfart det oaktadt gått utför så, att tontalet, från att år 1877 hafva utgjort något öfver en million tons, år 1890 nedgått till 932,000 tons. Beträffande Förenta Staterna är det allmänt känt, att de genom sin envishet att fasthålla ett liknande s. k. skyddssystem, som det man nu äfven här i landet infört, lyckats så »skydda» sin *utländska* skeppsfart, att den ständigt gått tillbaka.

Under det att den inhemska sjöfarten i samband med landets storartade inre blomstring städse gått framåt, så har den utländska gått tillbaka. År 1878 utgjorde tontalet å fartyg, afsedda för långfart — jag talar om *verkliga*, icke om *beräknade* ton — icke mindre än i rundt tal 1,600,000; år 1889 hade det sjunkit till en million. Och detta samtidigt med att Förenta Staterna under denna tid mer än något annat land i världen tillvuxit i rikedom och invånaretal.

Åf bevillningsutskottets ordförande har redan erinrats derom att det land, som i afseende å protektionism erkännes såsom mönsterlandet, nemligen Tyskland, dock lemnat sjöfartsnäringen i fred, fri från alla »skyddets» hämmande band. Hvarför skulle man icke då här hos oss äfven i detta stycke följa dess exempel? Och till slut: hvarför skulle vi — jag önskar visserligen norrmännen allt godt — men hvarför skulle vi, såsom den siste talaren omnämnde, gå så långt, att vi sjelfva genom okloka åtgärder arbeta derpå att norrmännen skola i fråga om sjöfarten än ytterligare öfverflygla oss?

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Med herr Beckman instämde herrar *Olsson* från Stockholm, *Hammarlund*, grefve *Hamilton*, *Fjällbäck*, *Wawrinsky*, *Linder*, *Berg* från Stockholm, friherre *Nordenskiöld*, *Lovén*, *Palm*, *Falk*, *Gethe*, *Berg* från Eksjö, *Romberg*, *Svensson* från Karlskrona, *Lundberg*, *Bratt*, *Wijkander*, *Westerberg* och *Schöning*.

Herr Bexell yttrade: Jag frågade en gång en skeppsredare, hvarför de i allmänhet hade sådana åsigtter, som hyllas af frihandlare, och jag framhöll på samma gång det svenska jernets företråde framför det engelska, samt nämnde, att de möjligen kunde få billigare assuranspremie, om deras fartyg vore tillverkade af svenskt jern. Men han svarade, att han icke kunde använda fartyg af svenskt jern, ty om en kollision egde rum mellan ett svenskt och ett engelskt fartyg, så blefve följden, att det engelska fartyget sjönk och dess egare fick full assurans, men det svenska fartyget endast gjorde haveri, hvilket är ruinerande för redaren.

Herr Brodin: Med anledning af den siste talarens yttrande ber jag få påpeka, att, äfven om det, som han yttrade, kunde vara tilljmpligt för flera år sedan, så är det dock numera fallet, att svenskt jern högst sällan användes till fartygs byggande. Man använder nemligen i allmänhet stål, och det svenska och engelska stålet, som användes till fartyg, måste undergå samma procedur och vara af likartad beskaffenhet, ty klassificeringsbolagen för fartyg, såsom det franska »Veritas» och det engelska »Lloyd», hafva vissa fordringar på fartygsplåt. Derför äro också det engelska och det svenska materiet af samma kvalitet, och den gamla satsen, att det svenska jernet har stort företråde framför det engelska, gäller alltså icke numera.

Jag har endast velat lemna denna upplysning.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad samt herr tal-

Angående tullen å fartyg och båtar.
(Forts.)

mannen till proposition upptagit de olika yrkandena, biföll kammaren utskottets hemställan.

Punkterna 3 och 4.

Biföllos.

Angående
tullen å
musikaliska
instrument.

I *Punkten 5* hemställde utskottet, att en af herr *E. J. Ekman* inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 110, angående vissa ändringar i tulltaxans bestämmelser rörande *musikaliska instrument* icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Efter föredragning af punkten anförde

Herr Ekman: Jag har tagit mig friheten att väcka motion om ändring i tullen å åtskilliga beskattningsföremål, som falla under rubriken »musikaliska instrument». Såsom man kan se af tablån å sidan 13 af bevillningsutskottets betänkande, har man indelat de musikaliska instrumenten i tre hufvudkategorier, utan att man beträffande åtskilliga af dem kan spåra något skäl, hvarför det ena blifvit hänfördt till en kategori och det andra till en annan. De tre kategorierna skilja sig från hvarandra derutinnan, att somliga instrument äro beskattade efter deras *värde*, t. ex. 15 procent deraf, medan deremot andra instrument förtullas efter *vigt*, och slutligen finnes det en del som förtullas *per stycke*. Jag har tagit mig friheten föreslå en liten förändring i afseende å klassificeringen af dessa beskattningsföremål, vare sig i ena eller andra kategorien.

Under den kategori, der man bestämt en viss tullsats per stycke, finnes t. ex. positiv, äfven begagnade, som nu draga en tull af 10 kronor per stycke, churu positiv snarare borde hänföras till orgelverk och harmonium m. m., hvilka draga en tull af 15 kronor per 100 kronor af värdet. Vidare har man under den kategori, der förtullning eger rum efter vigt, upptagit speldosor och accordion, hvilka såsom bekant till största delen utgöras af tungt materiel af jern eller stål. Det finnes speldosor, som väga ända till 9 à 10 kg. Med en tullsats af 3 kronor per kg. draga dessa alltså en tull af 27 à 30 kronor, ehuru hela speldosan icke är värd mera än 75 à 100 kronor. Tullen är sålunda $\frac{1}{3}$ af varans värde. Dertill kommer, egendomligt nog, att afdrag i vigten ej göres för askar och pappersomslag, hvilka sålunda draga samma tull.

Vidare finnes det en rubrik: »ej specificerade», om hvilka det heter, att de skola förtullas lika med de uppräknade instrument, hvarmed de närmast kunna jämföras. Det lemnas sålunda åt tulltjenstemännens godtycke att bestämma till hvilken rubrik de ej specificerade instrumenten skola hänföras.

Vidare ser man af en anmärkning, som förekommer nederst på sidan 13, att tillbehör till instrument förtullas efter 15 procent af värdet eller samma tull som t. ex. ett färdiggjort orgelverk eller harmonium.

Jag har nu föreslagit en förändring härutinnan, så att positiv

skulle hänföras till orgelverk, samt att speldosor och accordion m. m. som nu förtullas efter vigt, skulle draga en tull af 15 procent af värdet, äfvensom att tillbehör till instrument skulle förtullas efter 10 procent af värdet. Bevillningsutskottet, som behandlat denna motion, säger å sidan 15: »att förändringar i nu gällande tullsatser å förevarande artiklar lämpligen kunna vidtagas, torde icke bestridas». Men icke förty har utskottet afstyrkt motionen, och detta bland annat på den grund, att det ansett, att speldosor och accordion m. m. böra såsom öfverflödsvaror förtullas efter vigt, med en oskäligen hög tullsats. Jag vill då hemställa, huru vida icke positiv eller dylika instrument äfven kunna betraktas såsom öfverflödsartiklar och sålunda äfven tullen å dem betydligt höjas. Nu får man in ett positiv, nytt eller gammalt, för 10 kronor, men en speldosa drager 30 kronor i tull.

Bevillningsutskottet har också anfört ett annat skäl för sitt förslag, nemligen att de af mig ifrågasatta förändringarna lämpligast böra vidtagas i samband med en omfattande revision af tulltaxan. Men då utskottet, såsom nämndt, sagt, att det icke kan bestridas, att de af mig begärda förändringarna lämpligen kunna vidtagas, synes det mig, som om det vore godt att hafva denna sak undangjord, då frågan om revision af tulltaxan skall förekomma.

Det är på grund häraf, som jag tager mig friheten yrka, att kammaren, med afslag på utskottets hemställan, måtte bifalla min motion i ämnet.

Herr Herslow: Kammarens ledamöter hafva redan erhållit tre häften af ett ganska digert betänkande, innehållande tullkomiténs arbeten. Betänkandet är nu remitteradt af Kongl. Maj:t till vederbörande myndigheter för utlåtande och föranleder säkerligen en kongl. proposition till nästinstundande riksdag. Att, då man har att emotse detta stora ärende, nu utan trängande anledning plocka på de otaliga satser, som vår tulltaxa innehåller och som stå i så nära samband med hvarandra, att, om man rör vid den ena, man också måste jemka på andra, detta ansåg utskottet icke lämpligt, isynnerhet som det icke kunde anses påkalladt af vigten af de föreliggande motionerna.

Hvad särskildt dessa musikaliska instrument beträffar har utskottet hvarken velat förneka eller bejaka, att tullsatserna å dem kunna och kanske i någon mån böra förändras, så att t. ex. de olika föremålen komme att hänföras till en annan rubrik, än de för närvarande tillhöra. Redan detta är dock en ganska besvärlig sak, och utskottet ansåg sig för närvarande sakna anledning att tillägga denna punkt en så stor betydelse, att den framför allt kräfde revision. Att åter utan vidare sänka tullen för några af dessa artiklar, såsom motionären yrkat, ansågo vi icke heller lämpligt. Då man påfört tull på lifvets oundgängligaste behof, kan det väl icke vara så farligt, om tullen behålles på positiv och speldosor, hvilka väl alltid få räknas till öfverflödiga ting. Och om de också borde komma i åtnjutande af någon tullnedsättning, ansåg man, att dermed mycket väl kunde anstå till nästa år, och jag anhåller, att kammaren också låter dem vänta till dess.

Vidare yttrades ej. Kammaren biföll utskottets hemställan.

Punkterna 6 och 7.

Biföllos.

Efter föredragning vidare af *punkten 8*, deri utskottet, med afstyrkande af särskilda inom Andra Kammaren väckta motioner, n:o 31 af herr *G. V. Svensson* i Rydaholm, n:o 62 af herr *J. W. Lindh* och n:o 74 af herr *J. Anderson* i Tenhult, angående nedsättning i eller afskaffande af tullen å *kaffe* och *kaffesurrogat*, hemstälde, att nu gällande tull å kaffe äfvensom å brändt kaffe och alla till kaffesurrogat användbara brända växter måtte af Riksdagen bibehållas oförändrad, begärdes ordet af

Herr *J. W. Lind*, som yttrade: Då jag tog mig friheten att väcka denna motion, tänkte jag, att Andra Kammaren, som i många fall verkar för nedsättning af kostnaderna för den fattiges lifsmedel, skulle vilja vara med om borttagande af tullen å kaffe. Det är nemligen förhållandet, att i synnerhet de fattige dricka mycket kaffe. Då jag nu emellertid till min stora förvåning funnit, att bevillningsutskottet afstyrkt denna motion, och Första Kammaren redan bifallit utskottets förslag, skall jag nu icke göra något yrkande.

Vidare anfördes icke. Utskottets hemställan biföllos.

Punkterna 9—16.

Biföllos.

Punkten 17.

Angående
tullen å
fanérskifvor.

Enligt nu gällande tulltaxa draga *fanérskifvor* af furu och gran en tull af 5 öre och dylika skifvor af andra slag en tull af 10 öre, allt för en kilogram.

Herr *E. J. Ekman* hade i sin ofvan omförmälda motion n:o 110 föreslagit, att fanérskifvor, hvilka nödvändigt måste införskrifvas från utlandet, måtte lemnas tullfria.

Utskottet hemstälde emellertid att berörda yrkande icke måtte af Riksdagen bifallas.

Sedan utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde:

Herr *Ekman*: Jag har tagit mig friheten motionera äfven rörande denna tullsats, därför att den enligt mitt förmenande är rent af en okynnestull, som med första bör afskaffas.

Förhållandet är nemligen, att fanér icke kan tillverkas inom landet, hvarför våra snickare måste införa denna vara från utlandet. Hvad beträffar fanérskifvor af furu och gran, så förekomma de så

litet, att under år 1889 infördes icke mer än 159 kg. Deremot infördes under samma år 34,319 kg. fanérskifvor af alm och ask och dylika träslag och af päronträd och valnöt 73,263 kg. Med andra ord, af sådant fanér, som mest begagnas till finare möbler, infördes nämnda år sammanlagdt 107,582 kg. Att under sådana förhållanden sätta en tull å dessa varor, synes mig vara en orimlighet, och den är icke något annat än en helt och hållet onödigg beskattning.

Bevillningsutskottet borde därför, då det här icke gäller att ändra utan att rent af borttaga en fullkomligt onödigg tullsats, hafva kunnat tillstyrka bifall till förevarande motion.

Herr Fjällbäck: Jag betviflar visst icke, att de, som hafva åsatt denna tullsats, likasom de, som arbeta för dess bibehållande, dervid ledts och ledas af den bästa öfvertygelse, den nemligen att ifrågavarande tull skulle vara till fördel för de handtverkare, som använda denna vara. Nu har emellertid motionären upplyst oss om, hur det i verkligheten förhåller sig med denna fördel. Och det är verkligen så, att vi i vårt land icke hafva och svårligen någonsin kunna få en sådan fabrik, som hyflar fanér. Förr sågades det, och jag har såsom snickarelärling varit med om att såga det för hand; men numera inträffar det aldrig, att man står och sågar det för hand och mycket sällan att man sågar det i fanérsåg, utan regeln är, att det hyflas, icke längs med utan tvärs öfver blocket. Nu förekommer det block, som äro 4, 5 à 6 meter långa och då kunna herrarne väl förstå, hvilka ofantliga maskiner det fordras för att hyfla sådana träblock tvärs öfver. De måste vara lika breda som blocket är långt. En sådan maskin är oerhördt dyr, och de apparater, som i öfrigt fordras för igångsättande af en fanérhyflingsfabrik, äro så många och vidlyftiga, att det svårligen låter sig göra i vårt land, på den grund att vår konsumtion af denna vara är jmförelsevis ringa. Här konsumeras, såsom motionären upplyste, årligen omkring 100,000 kg. fanér, hvilka draga en tull af 10,000 kronor. Om vi nu skulle sätta i gång en fabrik för fanérhyfling, så skulle vi kunna på några få veckor hyfla allt det fanér vi behöfva, så stor är tillverkningsförmågan hos en sådan hyflingsmaskin. Nu tillkommer också, att det skulle möta stora svårigheter för denna fabrik att skaffa råmaterial. Dessa trästycken komma från verdens alla delar och de olika sorter, som hit importerar, kunna gå upp till ett stort antal. Det importerar somliga år af en sort, en kvantitet, som tillsammans kanske icke är tjockare än min hand. Deremot användes mycket fanér af ek och dylika träslag. Nu skulle vi naturligtvis af vårt eget ekvirke kunna hyfla upp tillräckligt med fanér för vårt behof, men dels är vårt ekvirke på grund af sin hårdhet mindre lämpligt för hyfling och dels är det, som sagdt, omöjligt att i vårt land med fördel sätta i gång en fanérhyflingsmaskin. Genom denna tull lägga vi således en extra beskattning på våra handtverkare, särskildt snickare, hvilka redan förut arbeta under mycket tryckta förhållanden, och jag kan icke förstå, hvartill det skall gagna. Man har visat sin välvilja för industrien ända till den grad, att man i tulltaxan intagit fanér af furu och gran. Det har redan påpekats, att under år 1889 importerades

Angående
tull å
fanérskifvor.
(Forts.)

Angående
tull å
fanérskifvor.
(Forts.)

159 kg. dylika fanérskifvor. Dessa lemnade en tullinkomst af 7 kronor 95 öre. Nu säger utskottet, att det är att antaga, att det skall kunna uppstå en inhemsk tillverkning af denna vara. Ja, nog gratulerar jag den industri, som skall byggas på en skyddstull af 7 kronor 95 öre.

Mine herrar, förhållandena äro sådana, att ni skulle bestämdt göra handtverkarne en tjänst med att borttaga denna tullsats på samma gång ni icke heller skulle skada någon annan näring. Jag vill därför för min del anhålla om bifall till motionärens förslag om borttagande af ifrågavarande tullsats, som endast verkar såsom en onödig beskattning utan att i någon nämnvärd mån öka statens inkomster.

Herr Herslow: Kammaren känner säkerligen, att bevillningsutskottet icke varit så alldeles homogent sammansatt i år. Dess ledamöter hafva derinom representerat icke blott två skilda kamrar utan två olika grundåsigter. För att härunder samarbetet skulle föra till något resultat, gälde det att icke drifva något rättshafveri i småsaker. Vi kämpade om de stora frågorna, men sedermera sökte vi å ömse sidor att så mycket som möjligt jemka i frågor af mindre betydighet. Jag har redan förut nämnt, att vi kommo på det klara med, att utskottet icke hade någon skyldighet, ja, knappast någon befogenhet att denna riksdag vidtaga en revision af tulltaxan, då vi snart skola få en sådan oss ålagd, och då med ledning af tullkomiténs betänkande, med ledning af olika myndigheters deröfver afgifna yttranden och slutligen med ledning af ett till följd af detta betänkande sannolikt framkalladt förslag från Kongl. Maj:t. Det gjorde, att vi icke voro mycket benägne för att ur tulltaxan till ändring framlocka hvarje småsak, som händelsevis kunde påpekas af en eller annan motionär, helst vi visste att det fans hundradetals saker, som med samma skäl kunde fordra rättelse, men som händelsevis icke af motionärer blifvit påpekade.

Hvad nu denna fråga särskildt beträffar, kunde vi, som representerade den åsigt, som i allmänhet ej önskar något öfverflödigt tullskydd, naturligtvis med nöje gå in på motionärens förslag, men vi visste då, att vi icke hade några grunder att anföra för detta yrkande, som icke med samma och med större kraft skulle kunnat anföras för ett ändlöst antal andra yrkanden om afskaffande af tullsatsen i taxan. Denna tull kan för öfrigt icke anses för synnerligen betungande. Den utgår med 10 öre per kilogram. Det är ett bra stort stycke fanérskifva, som väger ett kilogram. Och 10 kilogram, alltså en quantitet som drager en tull af en krona, det är en väldigt stor fanérskifva, oftast två eller tre. Nu frågas: är det möjligt, att, om jag belägger t. ex. ett valnötsbord med fanér, som väger ett par, högst tre kilogram, dessa 30 öre i tull kunna göra så fasligt mycket till att fördyra det bordet? Och dessutom skulle det verkligen icke lyckas fabrikanten att få dessa 30 öre öfverflyttade på räkningen? Men derigenom blir den ju en skatt på konsumtionen; och *den* konsumtionsskatten synes mig verkligen icke så stor att vi varit befogade, ännu mindre uppfordrade att ställa till en principstrid om den. Dertill kommer också, att man icke kan förneka att

det ju möjligen kan uppstå fabriker, som dels såga fanér — ty det sågas ännu betydligt — dels hyfla sådant, och det har uppgifvits att vid en namngifven inhemsk fabrik maskiner finnas för framställande af fanér. Då vi således icke kunde neka, att denna vara kunde bli föremål för inhemsk tillverkning och då vi i hvarje fall icke kunde betrakta tullen på densamma såsom särskildt tryckande och förkastlig, då så många andra tullar på helt annat sätt trycka befolkningen, saknade vi anledning att sätta oss emot våra kolleger i utskottet från Första Kammaren, hvilka sade: låtom oss så mycket som möjligt taga tulltaxan oförändrad i detaljerna, om det icke finnes rätt stora motiv för ändringar.

Angående
tullen å
fanérskifvor.
(Forts.)

Är kammaren af en annan åsigt rörande betydelsen af denna tullsats är jag för egen del naturligtvis gerna med om dess ändring. Men jag tror icke, att utskottet saknat skäl för att låta denna tull likasom så många andra, som en del af oss gerna skulle vilja borttaga, ännu tills vidare kvarstå.

Herr Fjällbäck: Jag skall blott be att gent emot bevillningsutskottets ordförande få nämna, att det visst icke förhåller sig så, att denna tull är så obetydlig, som han trodde sig finna, på grund af att fanér är så lätt. Nu är förhållandet det, att i landsorten tillverkas ekmöbler i stor skala. De ekfanér, som användas till dem, äro mycket tunga och mycket billiga. De köpas härifrån Stockholm och handlandena här köpa dem från de stora utländska fabrikerna. Nu säges det, att tullen på dessa fanér är en obetydlighet. Men den går dock till 10,000 kronor, utan att det kan påvisas, att den gagnar någon enda. Således är den en beskattning, och jag frågar, hvartill det skall tjena att beskatta specielt dessa handtverkare. Det är ur den synpunkten jag ber få yrka bifall till motionärens förslag. Här i landet kan icke uppkomma en fabrikation af fanér, och det, som sågas vid en fanérsåg här i Stockholm, kan jag försäkra är så obetydligt, att det icke är värdt att tala om. Dessutom sågas der icke fanér utan blott tunna träskifvor. Det bär sig icke för en såg att såga fanér, då man kan hyfla flere hundra skifvor på samma tid, som man sågar en skifva. Det senare sättet är för längesedan öfvergifvet, enär det icke kan täfla med hyfling på maskiner.

Öfverläggningen var härmed slutad; och sedan herr talmannen gifvit propositioner i enlighet med de yrkanden, som derunder förekommit, biföll kammaren utskottets hemställan.

Punkterna 18—21.

Biföllos.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 3,20 e. m.

In fidem
A. E. J. Johansson.